

SEK AKTUELLT

Nyheter från standardiseringen inom elområdet

Innehåll:

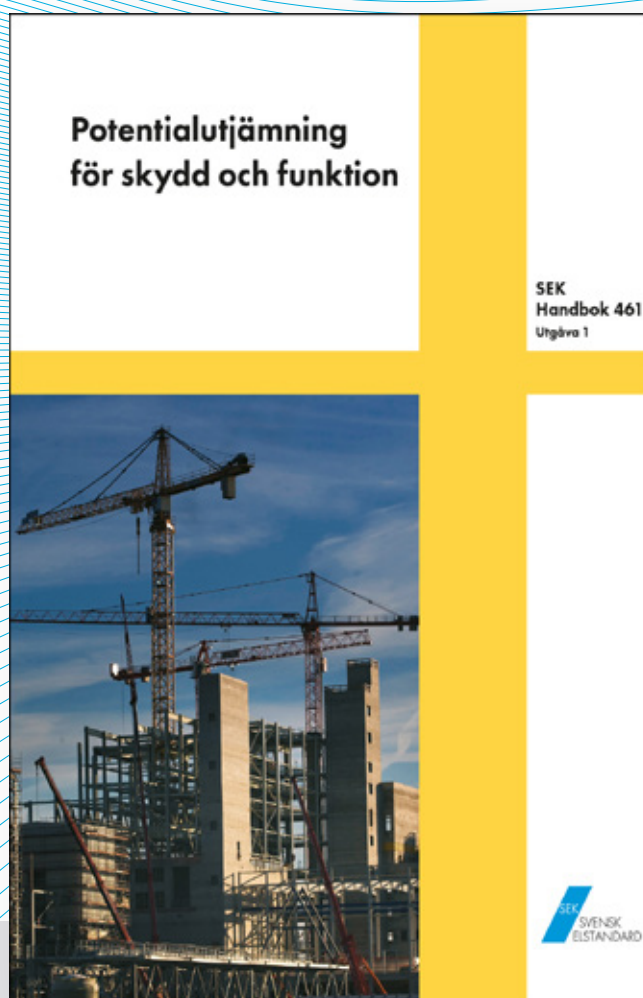
Nya SEK
Handbok 461
(2)

En ljusare
eller mörkare
framtid...
(3-4)

IECs Årsmöte
2021
(29-31)

Produktionen
under 2021
(15)

Välfärdsteknik-
System, personal
och organisation
(11-12)

NYA SEK HANDBOK 461

Nyligen lanserades nya SEK Handbok 461 Potentialutjämning för skydd och funktion. Den nya handboken är en ihopslagning av de tidigare handböckerna SEK Handbok 413 Skyddsutjämning i byggnad och SEK Handbok 449 Potentialutjämning i industriella elanläggningar till en och samma handbok.

Problemet när det kommer till potentialutjämning är att det inte alltid går att säga vad som är det rätta då det beror på vad avsikten med potentialutjämningen är. När frågan om potentialutjämning kommer upp i ett projekt måste den därför följas av frågan vad som ska potentialutjämnas och varför. Det svarar den här nya handboken på.

Läs mer om nya SEK Handbok 461 på s 16 i det här numret av SEK Aktuell.

EN LJUSARE ELLER MÖRKARE FRAMTID...

Knappt har lättnaderna av de pandemiska restriktionerna genomförts när nästa katastrofala händelse sker, krigets återkomst till Europa.

I SKRIVANDE STUND har de europeiska standardiseringsorganisationerna CEN och CENELEC tagit avstånd från detta krig genom att avbryta alla samarbeten med de ryska och belarusiska standardiseringsorganisationerna. Samtidigt har man uttryckt sitt fortsatta stöd till medverkan och samarbeten med den ukrainska standardiseringsorganisationen. Ställningstagandet är tydligt och inom SEK och dess styrelse stöder man de åtgärder som vidtagits av CENELEC.

NATIONELLT, SEK SVENSK ELSTANDARD

På det nationella planet håller SEK på med en översyn av den tekniska kanslifunktionaliteten där framtida servicenivåer och stöd till kommittéer diskuteras. Översynen är ett utfall av bland annat ökade merarbeten för kansliet inom det tekniska området under senare år.

Under början av 2022 har också arbetet med det av regeringen under hösten 2021 tillsatta rådet för främjande av innovativ och klimatfokuserad standardisering tagit fart. Rådet som leds av Kommerskollegium ska fram till slutet av 2022 arbeta med framtagandet av råd och rekommendationer inom området för att främja myndigheters samordning och samverkan för användandet av standarder och standardiseringsverksamheter. SEK deltar aktivt i rådet, som en av de tre svenska standardiseringsorganisationerna, med ambitionen att i framtiden utöka deltagandet från myndigheter inom SEKs verksamhet. Ambitionen är underbyggd av EU-kommissionens ökande satsning på harmoniserade standarder inom allt fler områden kopplade till direktiv och förordningar, vilka marknadskontrolleras av myndigheter.

EUROPA, CENELEC

I slutet av november höll CENELEC ett extrainsatt årsmöte där man beslutade om Storbritanniens fortsatta

medverkan inom CENELEC, trots det tidigare utträdet ur EU. Dock omfattar medlemskapet lite speciella regler som för första gången specialanpassats för medlemsländer utanför EU- och EFTA-områdena. Dessa regler innefattas av tidigare gjorda stadgeändringar.

Så till slut, i början av februari så kom den efterlängtnade standardiseringsstrategin från EU-kommissionen vilken uttrycker Kommissionens syn på standardiseringen och dess önskade färdväg framåt. Analysen av strategin pågår inom SEK men redan nu går det att skönja Kommissionens missbelåtenhet med långa framtagningstider av standarder samt i deras tycke avsaknaden av många intressentgrupper i standardiseringsarbetet. Å andra sidan uttrycker Kommissionen belåtenhet med standardiseringens utvecklade konsensusprocesser, den nationella delegationsprincipen och det stora deltagandet av många tekniska experter. Dock påpekar Kommissionen att nya innovativa tekniska områden måste utvecklas snabbare inom standardiseringen.

INTERNATIONELLT, IEC

IEC beslutade vid sitt virtuella årsmöte i oktober 2021 om en ändrad ledningsstruktur som under 2022 ska införas succesivt för en smidig överföring av det gamla till det nya. Ledorden för den nya strukturen är transparens, ansvar, handlingskraft, resultatstyrning och

mångfald. De tekniska verksamheterna, standardisering och certifiering, omfattas inte av den nya strukturen utan fortsätter oberört sina verksamheter, dock inom en ny kontext.

Under februari höll den tekniska styrelsen, SMB, sitt första möte för året där man beslutade om etableringen av ovanligt många nya grupper inom nya innovativa områden och som framöver spås få positiva återkopplingar till SEK, se gärna den separata rapporten över SMB-mötet på s 40.

FRAMÅT

Pandemins avklingande är glädjande och ger naturligtvis bättre och fler förutsättningar att bedriva ett effektivt standardiseringsarbete. Å andra sidan ger kriget i Ukraina och i skrivande stund den ovissa utvecklingen i Europa stora frågetecken om närområdets utveckling. Många av de ärenden som tagits upp i denna ledare återfinns i detta nummer som separata artiklar och rapporter, jag önskar därmed er alla en god läsning, omständigheterna i Europa till trots.

Thomas Korssell, vd

ACTIVE ASSISTED LIVING

I artikelserien om systemkommittéerna har nu turen kommit till IECs System Committee Active Assisted Living (SyC AAL) som inom SEK speglas av SEKs systemkommitté nummer 2 (SK 2) för Tekniskt omsorgsstöd. Systemkommitténs arbetsområde omfattar utveckling, användarvänlighet och tillgänglighet av tekniska system, produkter och service kopplade till omsorgstöd riktat till främst äldre människors behov och aktiviteter men utesluter inte andra åldersgrupper eller användare.

UNDER HÖSTEN 2014 startade IEC SyC AAL sitt arbete och blev därför den andra av IECs nuvarande sex systemkommittéer att etableras. Då initiativet till kommittén hade tillkommit på tysk inrådan erhöll de också ordförandeskapet medan sekretariatet sköts av IEC-kontoret. Det tyska förslaget har sin grund i den alltmer ökande delen äldre människor av befolkningen vilket kommer att ställa nya och större krav på samhället. Syftet med kommitténs arbete är att för och omsätta äldre människors behov genom att erbjuda tekniska hjälpmedel för ett aktivare och mer hälsosamt liv.

Kommittén fick ganska omgående en stor tillströmning av aktiva medlemsländer och många experter ville vara med i arbetet från början. Systemkommittén fick därför en flygande start och inrättade omgående två grundläggande arbeten inom 1) användarfokus och inom 2) arkitektur och interoperabilitet. Dessa två basområden skulle därefter vara vägledande för de framtida kommande arbetsområdena.

SEK har sedan starten varit en aktiv nationalkommitté genom sitt P-medlemskap inom systemkommittén och har idag ett antal experter som deltar inom IEC-arbetet.

ARBETSOMRÅDE OCH STRUKTUR

Idag har systemkommittén 14 aktiva medlemsländer och 12 observerande medlemsländer och mer än 300 experter som deltar i arbetet.

Systemkommittén ska tillhandahålla ett övergripande tekniskt omsorgsstöd inom IEC vilket medför ett samordningsansvar för helhetslösningar där interoperabilitet och användarvänlighet är ledorden. Systemkommitténs samarbete med produktkommittéer kom därför tidigt att etableras och har sedan starten vuxit sig allt starkare. Kommittésamarbetet sträcker sig långt utanför IECs gränser och omfattar idag nio IEC-kommittéer, åtta ISO-kommittéer och tre stycken ISO/IEC JTC 1-kommittéer, därtill återfinns två samarbeten med både ITU-T (Internationella Telekomunikationsunion för telekommunikationstandardisering) och med ETSI (European Telecommunications Standards Institute).

Sedan tiden för kommitténs etablering har arbetet och arbetsområdena växt och omfattar idag följande arbetsgrupper;

Working Group (arbetsgrupper)

- WG 1 User Focus
- WG 2 Architecture and Interoperability
- WG 3 General specifications, Quality and Conformity assessment
- WG 4 Regulatory Affairs
- WG 5 AAL in the connected home environment
- WG 7 Cooperative multiple systems in connected home environments - Functional safety of electrical/electronic safety-related systems - AAL aspects

Maintenance Teams (Revisionsgrupper)

- MT 6 International Electrotechnical Vocabulary - Part 871: Active Assisted Living

Advisory Groups (Rådgivningsgrupper)

- AG 1 Chair's Advisory Group - Strategy and Coordination

Joint Advisory Group (Kooperala rådgivningsgrupper)

- JAG 8 yC AAL Joint Advisory Group Communication with TC 100 and TC 124

SYSTEMKOMMITTÉNS NUVARANDE ARBETEN

Kommittén har 13 pågående projekt som inriktas mot bland annat funktions- och användarsäkerhet av apparater och system där också prestanda och designutföranden omfattas av vissa projekt. En stor del av arbetet omfattar systeminteroperabilitet där processer och etiska värderingar ingår. Ett intressant arbete som är under bearbetning och förbereds för ett kommande projekt är hur standarderna, eller delar av standarderna, används inom myndigheterna för att bättre förstå länders olika regelprocesser och behov. I slutänden önskar SyC AAL få bättre kunskap om användarfall (Use Cases) inom myndigheter och de tillhörande regelverken.

SYSTEMKOMMITTÉNS TIDIGARE INSATSER

Systemkommittén har sedan tidigare publicerat sex publikationer varav två är internationella standarder och tre är Systems Reference Deliverable (SRD) och därtill en teknisk specifikation (TS). Den tekniska specifikationen omfattar olika användarfall (Use Cases) medan de internationella standarderna innehåller strukturer för arkitektur- och referensmodeller. En av de tre SRD-dokumenterna omfattar vägledning för tjänsteleverantörer inom AAL.

IEC SRD 63219:2022

ger vägledning för AAL-tjänsteleverantörer att designa, upphandla, implementera och underhålla AAL-system under hela deras livslängd.

IEC TS 63134:2020

Edition 1.0 (2020-04-09) Active assisted living (AAL) use cases

Dokumentet presenterar AAL-scenarier och användningsfall baserat på verkliga tillämpningar och krav. Användningsfallen ger ett praktiskt sammanhang för överväganden om interoperabilitet och standarder baserade på användarupplevelser där identifierade användarkrav har satts i fokus. Dokumentet belyser också potentiella områden för framtida standardisering inom AAL-miljön för att säkerställa säkerhet, integritet, drift, prestanda och interoperabilitet

IEC SRD 63219:2022

Edition 1.0 (2022-02-24) Active assisted living (AAL) system development guidance for AAL service providers

Det ger vägledning för AAL-tjänsteleverantörer att designa, upphandla, implementera och underhålla AAL-system under hela deras livslängd. Målet är att säkerställa att AAL-system är designade, konfigurerade och installerade för att möta behoven hos AAL-användaren och kraven från tillämpliga industristandarder och globala bestämmelser.

Dokumentet är avsett att användas av personer och organisationer som agerar inom en AAL-serviceorganisation, såsom anställda, entreprenörer och konsulter och de som arbetar med externa AAL-teknikleverantörer, när så är lämpligt.

Dokumentet ger också vägledning för att säkerställa att olika AAL-system uppfyller behoven hos AAL-tjänstanvändaren när det gäller säkerhet, integritet, användbarhet, tillgänglighet, prestanda och interoperabilitet. Tillika ger dokumentet vägledning för att komplettera AAL-serviceorganisationens etablerade policyer och procedurer.

IEC SRD 63234-1:2020

Edition 1.0 (2020-02-19) Economic evaluation of active assisted living services – Part 1: Framework.

Dokumentet tillhandahåller en beskrivande ram och mall för den ekonomiska utvärderingen för implementeringen av teknikstött hemsjukvård eller friskvårdstjänster där AAL-tjänster som stöder kommunikation, transport, etc även ingår enligt definition i en serie olika AAL-användningsfall. Den ekonomiska analysen slut-

förs ur sjukvårdsfinansiärens, och/eller äldreomsorgsfinansiärens synvinkel utifrån en statlig eller icke-statlig aktör, t ex regeringen i ett statligt sponsrat system eller eventuellt ett hälsovårdsbolag/sjukförsäkringsbolag i ett privatfinansierat system.

Dokumentet är strukturerat för att tillhandahålla ett sätt att samla in data för ett referensscenario, vanligtvis det nuvarande sättet att tillhandahålla vård, ofta känd som "vanlig vård", till målgruppen, för att jämföras med ett alternativt vårdscenario i syfte att kunna göra en ekonomisk jämförelse. Standardmässiga ekonomiska mått kan därmed uppskattas och bättre jämföras, såsom avkastning på investeringen (ROI), nettonuvärde (NPV) och återbetalningstid för investeringen.

Dokumentet är tillämpligt på alla potentiella AAL-tjänster och AAL-system som kan utvecklas eller för utveckling och tillverkning av någon av de underliggande komponenterna, vare sig det är hårdvara eller mjukvara.

IEC SRD 63234-2:2020

Edition 1.0 (2020-02-19) Economic evaluation of active assisted living services – Part 2: Example of use – Monitoring patients with chronic diseases

Dokumentet tillhandahåller en beskrivande ram och mall för ekonomisk utvärdering av implementeringen av teknikstödd hemsjukvård, friskvård eller AAL-tjänster och ger ett specifikt exempel på användningen dokumentet för ekonomisk utvärdering av implementeringen av teknikstödd, fjärrövervakning i hemmet av patienter (AAL-vårdtagare) med kroniska sjukdomar.

Dokumentet är uppbyggt som IEC SRD 63234-1:2020, för att tillhandahålla ett sätt att fånga in data för referensscenariot, jämfört med ett alternativt scenario (utbyggnaden av en AAL-tjänst som tillhandahåller patientövervakning på distans). Standardmässiga ekonomiska mått har uppskattats inklusive avkastning på investeringen (ROI), nettonuvärde (NPV) och återbetalningstid för investeringen.

IEC 63240-1:2020

Edition 1.0 (2020-11-18) Active assisted living (AAL) reference architecture and architecture model – Part 1: Reference architecture

Dokumentet specificerar AAL-referensarkitekturen där olika begrepp definieras och olika termer introduceras. Den tillhandahåller generiska regler för skapandet av AAL-system och tjänster med syftet att underlätta systemdesign och möjliggöra interoperabilitet mellan olika produkter/komponenter. Dokumentet identifierar säkerhet, integritet och andra krav på AAL-system såsom användbarhet, tillgänglighet och pålitlighet.

IEC 63240-2:2020

Edition 1.0 (2020-11-18) Active assisted living (AAL) reference architecture and architecture model – Part 2: Architecture model

Dokumentet specificerar AAL-arkitekturmodellen och definierar begrepp och introducerar terminologin inom området. Detta dokument tillhandahåller ett ramverk för att analysera användningsfall utifrån samsyn och gemensam terminologi, vilket är en grund för kommunikation, för att diskutera interoperabiliteten mellan komponenterna i AAL-systemet. Detta dokument möjliggör kartläggning av definierade användningsfall och stödjer identifieringen av interoperabilitetsproblem och gapanalys av standarderna. Dokumentet bör användas tillsammans med IEC 63240-1 som tillhandahåller generiska regler för skapandet av AAL-system och tjänster i syfte att underlätta systemdesign och möjliggöra interoperabilitet mellan olika produkter/komponenter.

Vill du veta mer om IEC och SEKs systemkommittéarbetet inom AAL, tekniskt omsorgstöd, eller rentav kanske önskar delta i arbetet så hör gärna av dig till SEKs kansli, senc@elstandard.se, 08-444 14 00. Botanisera också gärna mer själva på IEC hemsida för systemkommittén IEC SyC AAL Active Assisted Living via, <https://www.iec.ch/technical-committees-and-subcommittees#tclist>.

VÄLFÄRDSTEKNIK I ANDRA TEKNISKA KOMMITTÉER

Systemkommittén för "Active assisted living" inom IEC har kontakt och samarbete med andra grupper inom internationell och regional standardisering. Flera av dem återfinns inom IEC. Deltagande i motsvarande svenska kommittéer inom SEK kan på flera områden komplettera ett medlemskap i SEK SK 2, Tekniskt omsorgsstöd.

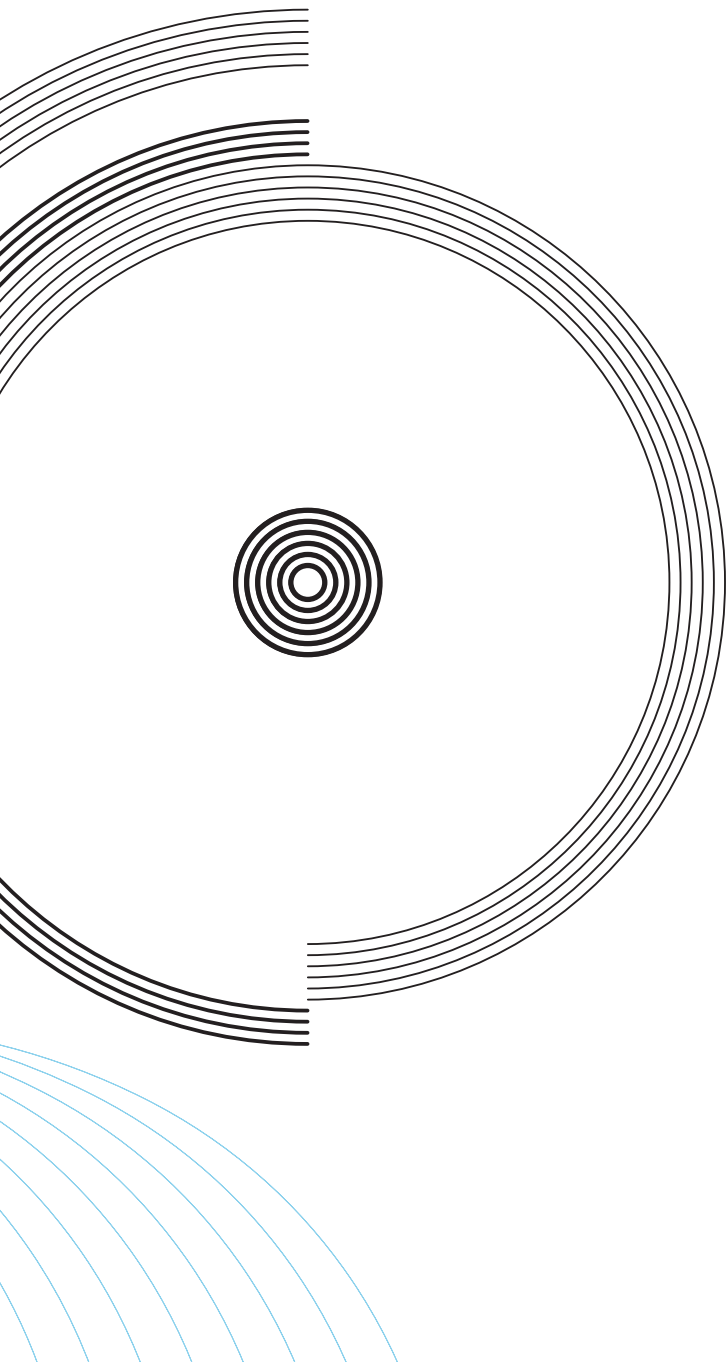
PÅ KUNSKAPSGUIDEN.SE, som samlar kunskapsstödjande produkter från myndigheter och andra aktörer, definieras välfärdsteknik som digital teknik som syftar till att bibehålla eller öka trygghet, aktivitet, delaktighet eller självständighet för en person som har eller löper förhöjd risk att få en funktionsnedsättning. Som exempel ges digitala trygghetslarm, nattillsyn via kamera, gps-larm, olika former av sensorer och läkemedelspåminnare. Det finns egentligen ingen begränsning för vad som kan benämnas välfärdsteknik, står det sedan, så länge som produkten eller tjänsten ryms i definitionen.

Detta är ju som en motivering till varför IEC inrättat systemkommittén för Active Assisted Living, och SEKs motsvarande systemkommitté "Tekniskt omsorgsstöd". Det visar, om man så vill, också på att det är många teknikområden som är inblandade och att flera tekniska kommittéer inom IEC, CENELEC och SEK därmed är berörda. För även om de övergripande frågorna behandlas i systemkommittén, ligger de teknikområdes-specifika frågorna fortfarande i de berörda tekniska kommittéerna.

Kommittén för medicinteknisk utrustning, SEK TK 62, omfattar ett stort fält. För vård i hemmet kan man närmast tänka på standarderna för utrustning för hemlik vårdmiljö och för medicinska robotar för rehabilitering, bedömning, kompensation och lindring. Nära till hands ligger också SEK TK 79, där man arbetar med standarder för olika slags larmsystem. Av omedelbart intresse där, är förstås standarden för trygghetslarm, närmast de båda delarna med systemfordringar och tillämpningsanvisningar. Även andra larmstandarder är aktuella, t ex för inbrottslarm.

Olika typer av robotar för hushållsbruk kan vara aktuella (SEK TK 59). SEK TK 100 arbetar med utrustning och system för ljud och bild och har gett ut flera standarder för tillgänglighet och lyssningshjälp. Standarder för hörapparater och teleslingor och för utrustning för audiometri tas fram inom SEK TK 29.

En tydlig trend är att monitorering av olika funktioner och värden alltmer sker på avstånd, med hjälp av bärbar och trådlöst uppkopplad utrustning. Flera teknikområden som är aktuella för detta behandlas i olika IEC-

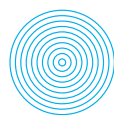
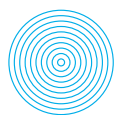
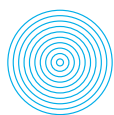
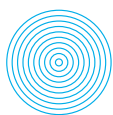
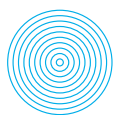
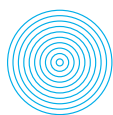
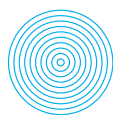

kommittéer. Mikroelektromekaniska komponenter (t ex gyroskop) och behandlas i TC 47, tryckt elektronik (som också kan innehålla sensorer för olika medicinska parametrar) i TC 119 och kroppsnära elektronik ("wearables") i TC 124. De tre områdena har en del gemensamt och SEK har därför nyligen beslutat att de ska speglas i en gemensam SEK TK.

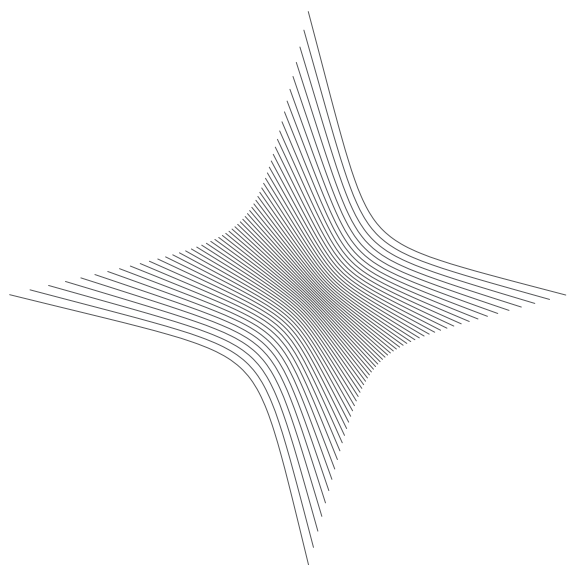
För att ansluta allt detta är "Internet of things" attraktivt – SEK TK IoT – men det eliminerar inte behovet av pålitliga datainstallationer i fastigheterna, något som man arbetar med standarder för inom TK 215.

För tillverkare, installatörer och beställare med ett särskilt intresse inom något av de här områdena finns det alltså alla möjligheter att komplettera aktiviteter i SK 2 med ett engagemang i ytterligare någon teknisk kommitté. Eller tvärtom. Det gäller även representer för forskning och för konsumentorganisationer eller liknande. Standarder ger ju en plattform för framgångsrika forsknings- och innovationsprojekt och för nya produkter och tjänster.

THOMAS BORGLIN
SEK SVENSK ELSTANDARD

→ VI TAR GÄRNA EMOT ARTIKLAR TILL SEK AKTUELLT!

Skicka gärna in en artikel till SEK Aktuell. Det står dig som skribenten fritt att välja ämne för din artikel, men ämnet ska vara relevant inom SEK Svensk Elstandards område för att kunna publiceras. Kanske deltar du i ett intressant projekt eller vill berätta för andra om just ditt tekniska område.

Artiklar som publiceras i SEK Aktuell belönas med ett artikelbidrag. Bidraget ges i form av en mejlad gåvolänk där skribenten får välja en valfri gåva till sig själv. Möjlighet finns även att välja en välgörenhetsorganisation att skänka sin gåva till i de fall där man inte kan eller vill ta emot personliga gåvor. Gåvans värde ligger under gränsen för beskattning. Man kan som mest få två gåvolänkar per person och kalenderår men det går givetvis utmärkt att skicka in fler än två artiklar till SEK Aktuell per år.

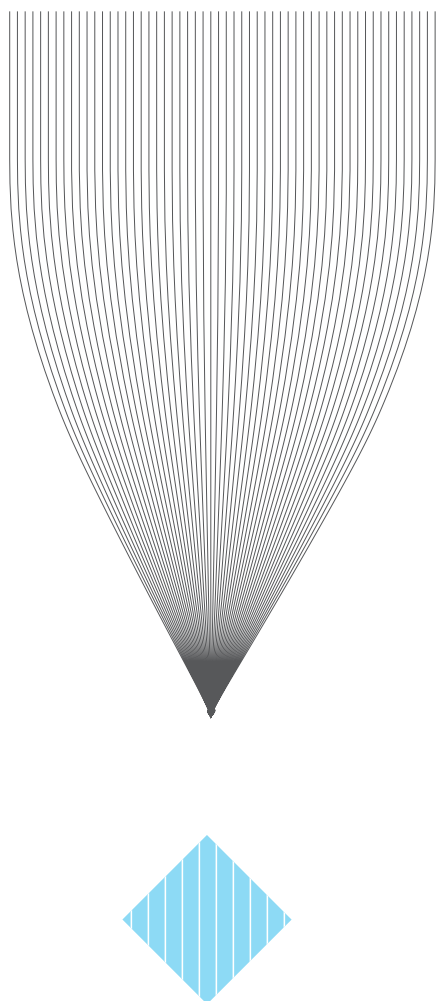
Skriv artikeln i flytande text (inte som en rapport i punktformat) och komplettera gärna med bilder. Eventuella bilder ska bifogas separat från texten, i egna bildfiler, för att kunna användas. Vi förbehåller oss rätten att refusera och redigera inskickade artiklar. Förutsättning för artikelbidrag är publicering i SEK Aktuell.

Artikeln skickas i elektronisk form som Word-bilaga med e-post till senc@elstandard.se

Vi ser mycket fram emot att ta emot era inskickade texter och artiklar!

VÄLFÄRDSTEKNIK – SYSTEM, PERSONAL OCH ORGANISATION

IEC har en systemkommitté för att stödja standardisering för användarvänlighet och tillgänglighet hos system och tjänster för tekniskt omsorgsstöd, för interoperabilitet mellan system, tjänster, produkter och komponenter från olika leverantörer och för säkerhet, integritet och liknande frågor på systemnivå.

SYSTEMKOMMITTÉN ACTIVE Assisted Living, AAL, inom IEC täcker alltså det mesta av det som ofta kallas välfärdsteknik. För svenskt deltagande finns inom SEK Svensk Elstandard en motsvarande systemkommitté, för Tekniskt omsorgsstöd. Lite grovt kan man dock sortera in de olika projekten i tre områden. Ett område omfattar tekniska systemaspekter, bland annat tillförlitligheten hos utrustning och system som har betydelse för brukarens säkerhet. Ett annat handlar om organisation, kompetens och liknande, mera mjuka aspekter. När hemsjukvård och omsorg digitaliseras och sker på distans, vilka krav ställs då på personalens kunskaper och färdigheter?

Det tredje området är förstås grundläggande standarder för terminologi, referensarkitektur och liknande – och inte minst att identifiera användningsfall, use cases, för att till exempel beskriva användarkrav och att finna var behovet av standarder är störst eller mest näraliggande. Ett jätteområde är förstås att ta fram en arkitektur för AAL och att definiera interoperabilitet mellan olika domäner och tjänster. Därtill kommer frågor om kvalitet och villkor för certifiering och även det speciella gränssnittet mellan standarder och nationella eller regionala lagar och föreskrifter.

TEKNIK

För de tekniska aspekterna av system för stöd av vård i hemmet handlar det till stor del om de olika hjälpmedlens och systemens samverkan med varandra och med andra system och installationer i det uppkopplade hemmet. Belysning, larm och ventilation är några traditionella exempel på sådana system. Bland de övergripande frågorna som ingår finns till exempel att finna lämpliga fordringar på funktion och IT-säkerhet.

En specifik fråga, som är viktig i sammanhanget och som man från början prioriterat, är det som brukar kallas funktionssäkerheten. Systemet ska ju vara att lita på. System för tekniskt omsorgsstöd har ju också rötter i både larmsystem och i medicintekniska system, alltså inom områden där tillgängligheten spelar en stor roll.

Ett system i hemmiljö kan kombinera utrustning för olika syften och med olika bakgrund, och det är viktigt att de mera kritiska delarna av systemet fungerar, till exempel för trygghetslarm, även om någon annan, mindre kritisk del lägger av. Framförallt inom processindustrin har man sedan länge haft ögonen på detta. Där, och på en del andra områden, finns därför standarder som man kan anpassa och bygga vidare på och som ligger till grund för projektet IEC 63168 i systemkommittén.

PERSONAL OCH ORGANISATION

Välfärdsteknik är bara en del av en tjänst, eller av en kombination av tjänster. Därför räcker det inte med standarder för utrustning och tekniska system. Även olika aspekter på tjänsterna kan behöva redas ut gemensamt i samarbete mellan olika specialister. De första resultaten är klara och utgivna. Inte som standard dock, utan som dokument av mer vägledande natur.

Den första delen, IEC 63234-1, ger ett beskrivande ramverk och ett formulär för en ekonomisk bedömning av ett införande av tekniskt omsorgsstöd och ny välfärdsteknik. Den andra delen, IEC 63234-2, innehåller ett exempel på hur man använder ramverket, särskilt för att göra en ekonomisk bedömning av att införa fjärrövervakning av kroniskt sjuka som vistas hemma. Bedömningen i exemplet genomförs med perspektivet hos den som betalar för systemet och tjänsterna, dvs vanligen den offentliga sektorn eller försäkringsbolag.

Ett nytt projekt med fokus på tjänsterna är IEC/SRD 63219 som ska ge riktlinjer för ledningssystem för tjänsteleverantörer. Projektet utgår från ISO 9001 och har en möjlig koppling till framtida certifiering.

Arbetsgruppen ”Regulatory affairs” har lockat många medlemmar. Den driver projektet IEC/SRD 63314 som ska mynna ut i ett dokument som identifierar olika personers ansvar och arbetsuppgifter och vilka kunskaper och färdigheter som krävs. På så sätt kan det även ge vägledning beträffande utbildning och övning och för fortsatt utveckling av tjänster och system. Bland de frågor som diskuteras är i vilken utsträckning medicinsk personal ska omfattas och om kanske också anhöriga ska räknas med bland dem som kan behöva utbildas i de nya hjälpmedlen.

ETIK

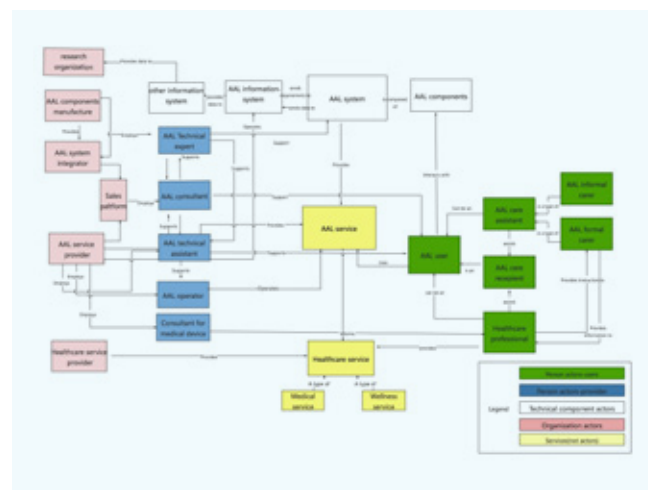
I projektet IEC/SRD 63416 som just startar behandlas etiska och moraliska frågor som uppstår under

utvecklingen och tillämpningen av artificiell intelligens, AI, i samband med välfärdsteknologi. Den planerade standarden ska beskriva etiska överväganden som är relevanta vid utvecklingen av sådana system och ska ta upp frågor som är specifika för området, utöver dem som redan behandlas i andra AI-dokument. En fråga är, om existerande ramverk och standarder för styrning av AI räcker för att uppfylla de fordringar som ställs för välfärdsteknologi. Syftet med den etiska bedömningen är att komma fram till klara och tydliga etiska riktlinjer som kan användas som en checklista vid utveckling och användning av system för tekniskt omsorgsstöd.

Ett liknande AI-projekt har för övrigt startat i IEC-kommittén för medicinteknisk utrustning, IEC TC 62. Där studerar man dock mer hur man utvärderar prestanda hos utrustning som innehåller programvara med artificiell intelligens eller maskininläring. Några andra tekniska kommittéer inom IEC som arbetar med olika aspekter eller delområden med relevans för välfärdsteknologi är inriktade på larmsystem, kroppsnära elektronik, IoT och på utrustning för ljud och bild. De återfinns alla bland de grupper som systemkommittén samarbetar med.

I betänkandet ”Framtidens teknik i omsorgens tjänst” (SOU 2020:14) betonas att man bör använda standarder vid upphandling när nya lösningar tas fram och att det är bra att först fundera på vilka standarder och regelverk som företag och tjänster ska efterleva för att få samarbeta med aktuell verksamhet. Genom systemkommittén för tekniskt omsorgsstöd och de olika tekniska kommittéerna har aktörerna möjlighet att vara med och utforma standarderna.

THOMAS BORGLIN
SEK SVENSK ELSTANDARD

MÖTE MED ELEKTROTEKNISKA RÅDET

Årets första möte med Elektrotekniska rådet genomfördes digitalt under förmiddagen den 28 januari. Mötet inleds med en del sedvanliga agendapunkter där ledamöterna bland annat informeras om att rådet glädjande nog fått tre nya ledamöter. Lina Bertling Tjernberg från KTH, Cecilia Axelsson från Installatörsföretagen samt Mikael Hemnell från Schneider Electric hälsades alla välkomna till Elektrotekniska rådet!

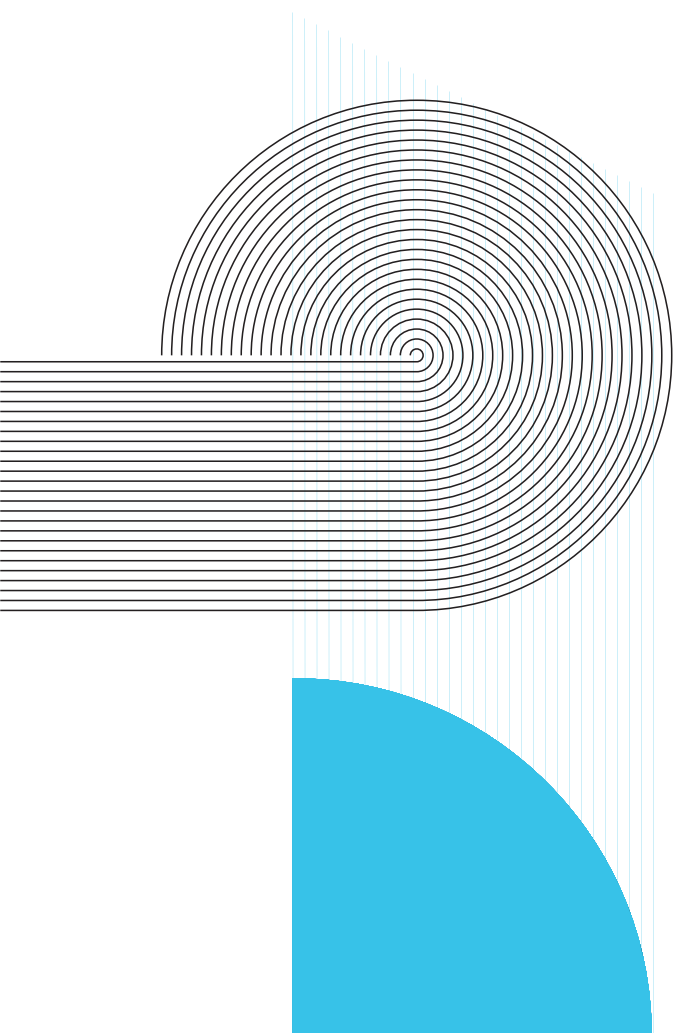
EN PUNKT SOM numera alltid finns med på agendan rör Covid-19 och aktuellt läge för SEKs verksamhet. Thomas Korssell redogjorde kort för läget och nämnde att SEK fortsätter att följa gällande rekommendationer och har av den anledningen beslutat att kansliet fortsätter jobba hemifrån fram till 28 februari. Han flaggade även för att det kan komma att bli snabba beslut framöver i och med att läget är så pass osäkert just nu.

SEK TK 69 ELBILSDRIFT

Till nästa punkt på agendan hälsades Peter Herbert, R&D på Vattenfall samt ordförande i SEK TK 69, välkommen. Han pratade om kommitténs verksamhet och om hur han ser på deras arbete. På nationell nivå har det fungerat bra med de digitala mötena under pandemin även om Peter i viss mån saknar diskussionerna i kaffepausen. Inom SEK TK 69 har man fokus på elsystemen så på fordonssidan samarbetar man istället med motsvarande kommitté hos SIS. Det är inte så mycket verksamhet på europainivå, det mesta av arbetet sker internationellt. Peter ser gärna att man så tidigt som möjligt för in europeiska krav i IEC-standardiseringen, här finns ingen form för det ännu. Det finns en hel del kopplingar, så kallas, mellan TC 69 och andra IEC TC, något som Peter gärna skulle utveckla mer. Kommittén har ett 30-tal projekt inom IEC vilket innebär att det blir många dokument även om ingen läser allt eftersom alla har sitt eget område att bevaka.

Deltagarna i SEK TK 69 är alla tämligen upptagna vilket medfört att sekreterarskapet i kommittén hålls av Ingvar Eriksson från SEKs kansli. Peter ser det som ett problem att ingen av deltagarna tagit rollen som sekreterare istället, trots att frågan har varit uppe flera gånger i kommittén utan resultat.

Framöver ser Peter att cybersäkerhet, högeffektsladdning, elvägar samt samspel mellan elsystem och anläggningar är områden som det kommer att fokuseras på. Inom IEC pratas det om andra fordonsslag som flygplan och båtar, så de kommer nog sannolikt även att aktualiseras. På frågan om vad Peter saknar svarade han elanläggningarna samt slutanvändarens perspektiv. Han anser vidare att laddning av elfordon bör samordnas med elsystemen och elanvändarnas intressen. Ytterligare kompetens i kommittén är också välkommet!

NYA KOMMITTÉER INOM IEC

På agendan fanns även en punkt gällande förslag till inrättande av fyra nya grupper inom IEC. Den första, ISO/IEC JTC 1, SC 43 Brain-computer Interfaces, behandlar gränssnitt för att kommunicera direkt mellan nervceller och teknisk apparatur, bland annat gällande kontroll av proteser. Rådets ledamöter såg positivt på förslaget och man biföll att rösta ja till instiftandet. Den andra gruppen var tänkt att bilda en PC inom kylutrustning för medicinskt bruk. Här råder en viss tveksamhet då arbetet redan finns representerat om än något utspärrt, varför rådet valde att ställa sig tveksamma till införandet. Den tredje gruppen, även den en PC, kommer att ha hand om decentraliserad energihandelsinfrastruktur. Möjligheten att tillverka och distribuera sin egen el är ett nytt område som sannolikt är uppskattat så rådet beslutade att rösta för bildandet av gruppen, dock med tillägget att scoopet behöver arbetas ihop mer. Det fjärde och sista förslaget gällde bildandet av en ny systemkommitté inom hållbara elektriska transportsystem. Även denna grupp fick tummen upp av rådets ledamöter och de konstaterade även att området omfattar fler transportslag än bilar, så som fartyg och flyg.

INVAL

Rådets ledamöter beslutade därefter om följande inval:

- Torgny Carlsson (FOI) invaldes som ordförande i SEK TK 25 Storheter och enheter.
- Sven Radhe (SIS) invaldes som Sekreterare i SEK TK 25 Storheter och enheter.
- Thomas Korssell (SEK Svensk Elstandard) invaldes som permanent delegat i CENELEC/BT.
- Joakim Grafström (SEK Svensk Elstandard) invaldes som suppleant permanent delegat i CENELEC/BT.

Därefter tackade ordförande Anders Richert de närvarande för ett bra möte och förklarade mötet för avslutat. Nästa möte med Elektrotekniska rådet är bokat till torsdag förmiddag den 2 juni.

ANNBRITT FALKBÄCK
SEK SVENSK ELSTANDARD

SEKs ÅRSMÖTE 2022

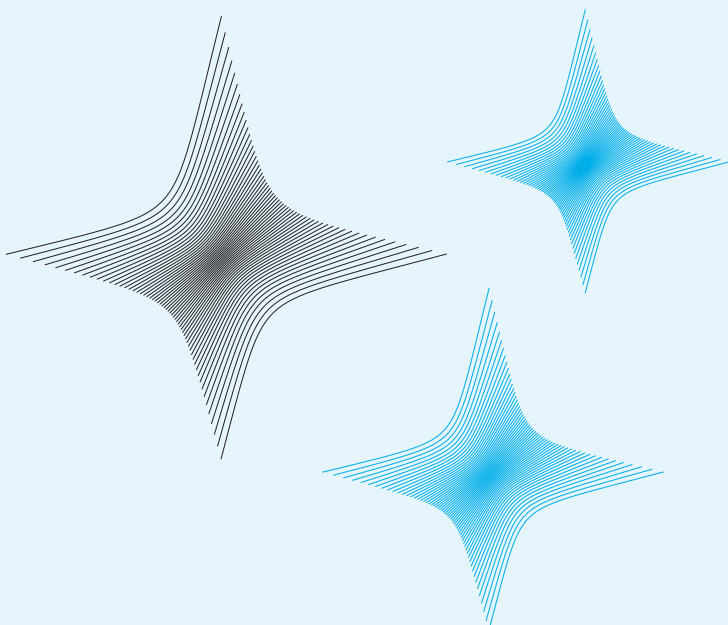
SEKs Årsmöte 2022 anordnas tisdagen den 26 april och SEK Svensk Elstandard bjuder in till deltagande i den öppna delen av mötet, som anordnas under eftermiddagen på plats i SEKs lokaler i Kista, Stockholm.

DET HAR ÅTERIGEN blivit dags att bjuda in till den öppna delen av SEKs årsmöte. 2022 årsmöte anordnas som ett hybridmöte, där mötet kommer att arrangeras på plats i SEKs lokaler i Kista, men där det även kommer att finnas möjlighet till ett digitalt deltagande, om man inte har möjlighet att delta fysiskt eller föredrar att delta på distans.

Årsmötets program kommer att bestå både av presentationer från SEKs personal och styrelse samt externa talare inom årets ämne – Det framtida elsamhället. Den fysiska delen av mötet kommer sedan att följas av ett mingel med buffé.

Inbjudan med mer detaljer och information kommer att skickas ut inom kort.

Hoppas att vi ses den 26 april!

PRODUKTIONEN UNDER 2021

Under 2021 fastställde SEK Svensk Elstandard 481 nya och reviderade svenska standarder – separat utgivna ändringar och tillägg medräknade. Det är tjugofem fler än året innan.

FASTSTÄLLELSE OCH UTGIVNING 2021

UNDER 2021 AV SEK SVENSK ELSTANDARD

FASTSTÄLLD SVENSK STANDARD	ANTAL	SIDOR
• GENOM ÖVERSÄTTNING/ÅTERGIVNING	2	124
• GENOM ÅTERGIVNING	478	18166
• UTAN INTERNATIONELL ELLER EUROPEISK MOTSVARIGHET	1	29
ANTAL NYA STANDARDER	481	18329

ÄNDRAD PUBLICERINGSFORM

• IKRAFTSÄTTNING TILL ÅTERGIVNING	4	95
• FLERSPRÅKIG	1	44

PUBLICERADE SEK TR OCH SEK TS

SEK TEKNISKA RAPPORTER	5	169
SEK TEKNISKA SPECIFIKATIONER	6	520

SEK HANDBÖCKER

• REVIDERADE	—	—
• TIDIGARE UTGIVEN, NU ÄVEN DIGITALT	—	—
• NY UTGÅVA	1	100

ANTAL GÄLLANDE

STANDARDER	8260	
24701		
SEK TEKNISKA RAPPORTER	55	2014
SEK TEKNISKA SPECIFIKATIONER	61	2507
SEK CWA	2	86
SEK HANDBÖCKER	32	4246

UPPHÄVDA STANDARDER UNDER 2021	241	9548
---------------------------------------	------------	-------------

DE MEST PRODUKTIVA tekniska kommittéerna, om man ser till antalet standarder, var kommittéerna för industriell processtyrning, TK 65, och fiberoptik, TK 86. Därefter följde kommittén för installationsmateriel, TK 23. Många kommittéer har ett någorlunda jämnt flöde av projekt på olika stadier, medan det varierar mer hos andra. Två som lämnat ifrån sig ovanligt många under 2021 är TK 13 som arbetar med elmätare och utrustning för belastningsstyrning och TK 85, Elektrisk mätutrustning.

Några tekniska kommittéer inom IEC arbetar inom områden där intresset i Sverige är svagt och det saknas underlag för en teknisk kommitté inom SEK. Standarder inom sådana områden förs inom SEK direkt under det elektrotekniska rådet. Antalet nya sådana standarder stiger något och de var under året 37 stycken.

Under 2021 fastställdes, liksom året innan, bara en helt svensk standard, nämligen en reviderad utgåva av SS 428 08 69 för snabbkopplingsdon för nätspänningsmatad utrustning i fordon. Under året upphävdes 241 standarder. Antalet gällande svenska standarder på det elektrotekniska området var därmed vid årsskiftet 8260, den högsta siffran hittills.

Utöver svenska standarder har SEK under 2021 gett ut fem tekniska specifikationer och sex tekniska rapporter. SEK gav även ut en ny handbok, SEK Handbok 460, om skydd mot brand och driftstörningar.

THOMAS BORGLIN
SEK SVENSK ELSTANDARD

POTENTIALUTJÄMNING FÖR SKYDD OCH FUNKTION

SEK Svensk Elstandard har under många år haft två handböcker som berört närliggande, ibland till och med överlappande ämnen. SEK Handbok 413 Skyddsutjämning i byggnader och SEK Handbok 449 Potentialutjämning i industriella miljöer. I båda fallen var handböckerna daterade och i behov av uppdatering, därför beslöts i SEK TK 64 att slå ihop dessa båda handböcker till en som nu ges ut under beteckningen SEK Handbok 461 Potentialutjämning för skydd och funktion.

POTENTIALUTJÄMNING HAR alltid varit en diskussionsfråga i branschen och det finns många uppfattningar om vad som är rätt. Problemet är just att det inte alltid går att säga att en viss sak är det rätta då det beror på vad avsikten med potentialutjämningen är. När frågan om potentialutjämning kommer upp i ett projekt så måste den därför följas av frågan frågan om vad som ska potentialutjämnas och varför.

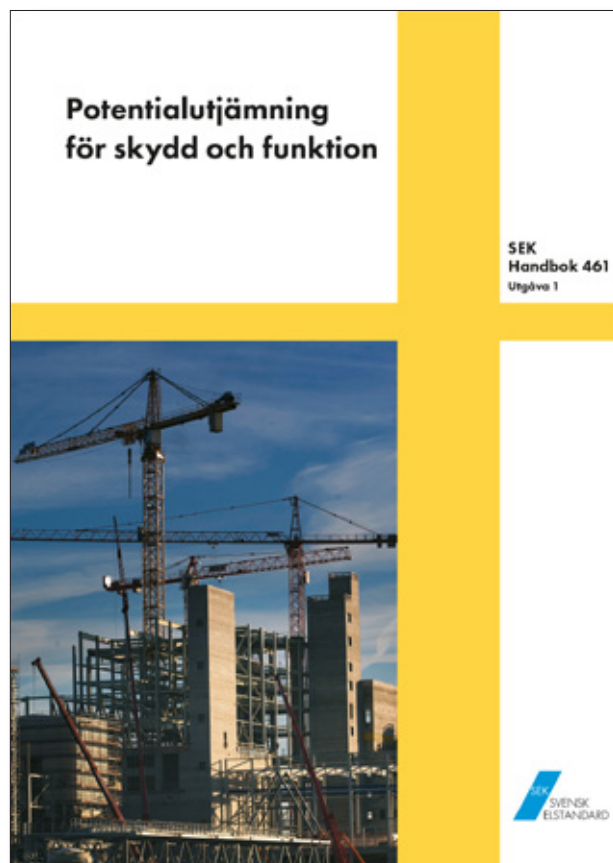
Skyddsutjämning, som är den ena delen av potentialutjämning, gör vi för att skydda mot elchock och det är mer konkret beskrivet i kapitel 41 i Elinstallationsreglerna (SS 436 40 00) hur det ska vara utfört. Vi har i handboken försökt att beskriva de olika typerna av skyddsutjämning och varför de ska utföras.

När det gäller potentialutjämning för att uppnå en viss funktion, så kallad funktionsutjämning, blir problemet större. Här kan det handla om allt från att utjämna statisk elektricitet i produktionslokaler för elektronik till att skydda mot störningar av högfrekventa strömmar eller rent av skydd mot åska. Här kommer ofta, på grund av frekvensen, ledarnas impedans att spela roll, eftersom impedansen ändrar sig med frekvensen. Vi måste därför ofta använda oss av andra typer av ledare än vanliga kablar. Vi har i handboken försökt att förklara så långt det går, utan att veta vilken funktion en viss funktionsutjämning avser att skydda, hur olika typer av funktionsutjämning kan utföras.

I arbetet har vi förutom deltagare från SEK TK 64 haft med kompetens från industri och maskin (SEK TK 44) och vi har haft särskilda möten med telekommunikationssidan (SEK TK 215) för att få en bredd i kunskap.

Deltagare i projektet har varit Stig Carlsson, El-teknik, SEK TK 44, Stefan Bengtsson, Elrond, SEK TK 81 och TK 64, Cecilia Axelsson, Potentiale, SEK TK 64, Joakim Grafström, SEK Svensk Elstandard, samt under tecknad som projektledare.

ÖRJAN BORGSTRÖM
LEDAMOT SEK TK 64

ELEKTRISK UTRUSTNING UNDER KATASTROFFÖRHÅLLANDEN

IEC/SMB har etablerat en ny så kallad studiegrupp (Standardization Evaluation Group, SEG) med titeln SEG 13 Electrical equipment under extreme climate, environmental and disaster conditions.

EN SEG-GRUPP har till uppgift att kartlägga standardiseringsbehovet inom ett tekniskt område och därefter ge lämpliga rekommendationer till SMB. Mer specifikt har SEG 13 fått i uppdrag av SMB att:

- Utredda behov av standardisering utifrån forskningsframsteg och tekniska behov med hela världen som utgångspunkt.
- Utvärdera framtida tekniska möjligheter och tillämpningar inom detta område.
- Föreslå systemmodeller för att i kombination uppnå motståndskraft hos infrastruktur och utrustning.
- Samverka med berörda kommittéer (TC/SC/SyC) såväl som med andra organisationer för att granska relevanta och befintliga standarder inom och utanför IEC.
- Analysera eventuella standardiseringsluckor inom IEC.

SEG 13 ska senast sommaren 2024 inkomma med en slutrapport till SMB och under arbetets gång därtill inkomma med delrapporter med lämpliga förslag och rekommendationer till SMB.

SEK SPEGLINGSGRUPP

Då en IEC/SEG-grupp inte är beslutsfattande och har en begränsad arbetstid speglas sådana grupper av temagrupper (TG) inom SEK. Som spegling av IEC SEG 13 ämnar SEK att under våren 2022 etablera en ny temagrupp med ändamålet att bevaka, diskutera och påverka ärenden inom SEG 13-arbetet.

DELTAGANDE

Ett deltagande inom en IEC/SEG är avgiftsfritt, där företag, forskning, myndigheter och andra berörda kan engagera sig. Deltagandet inom SEKs kommande temagrupp för svensk spegling av arbetet är även det avgiftsfritt. Vi välkomnar gärna deltagare till dessa grupper där ett deltagande inom IEC/SEG 13 ger ett internationellt perspektiv på ämnesområdet medan SEKs temagrupp reflekterar över arbetet ur ett svenskt perspektiv.

För mer information, eller deltagande i SEG 13 och/eller SEKs Temagrupp, kontakta SEK kansliet via senc@elstandard.se eller 08-444 14 00.

THOMAS KORSELL
SEK SVENSK ELSTANDARD

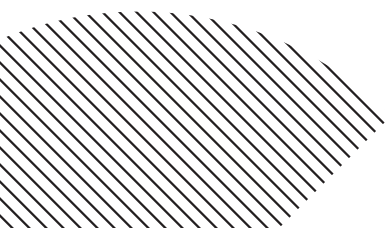

NORDIC YOUNG PROFESSIONAL WORKSHOP

SEK Svensk Elstandard tillsammans med de andra Nordiska elektrotekniska standardiseringsorganisationerna bjuder in till en karriärboostande workshop den 27 april.

ÄR DU ENGAGERAD i eller har ett intresse för områden som innovation och utveckling? Är du intresserad av FNs globala hållbarhetsmål? SEK Svensk Elstandard anordnar, tillsammans med de andra nordiska elektrotekniska standardiseringsorganisationerna, en workshop för nordiska young professionals, yngre ingenjörer under 36 år. Det här är en chans för dig att lära dig mer om standardiseringsverksamheten, standarder och FNs hållbarhetsmål samt knyta och skapa kontakter med andra yngre ingenjörer både inom Sverige och i våra nordiska grannländer.

Workshopen vänder sig till dig som är en yngre ingenjör på ett nordiskt företag eller en doktorand som arbetar på ett projekt hos ett företag eller en organisation som arbetar inom den elektrotekniska branschen och kommer bland annat att behandla standardisering, standardiseringsverksamheten och hur det kan stärka arbetet

med FNs mål för hållbar utveckling. Temat kommer att vara hållbar mobilitet för hållbara samhällen.

Den 27 april, kl 10.00-15.00, anordnas workshopen digitalt via Microsoft Teams. Att delta i workshopen är helt gratis och den sista anmälningdagen är den 20 april. Du anmäler dig på SEKs hemsida elstandard.se, via rubriken "Nordic Young Professionals" i hamburgermenyn. Alternativt kan du kontakta oss på SEK via sek@elstandard.se eller 08-444 14 00.

VARFÖR SKA JAG DELTA I YOUNG PROFESSIONAL OCH WORKSHOPEN DEN 27E APRIL?

- Du får kunskap om hur standarder hjälper oss uppnå FNs hållbarhetsmål.
- Du får träffa och interagera med unga yrkesverksamma inom den elektrotekniska branschen i Norden.
- Du kommer att utöka ditt professionella nätverk.

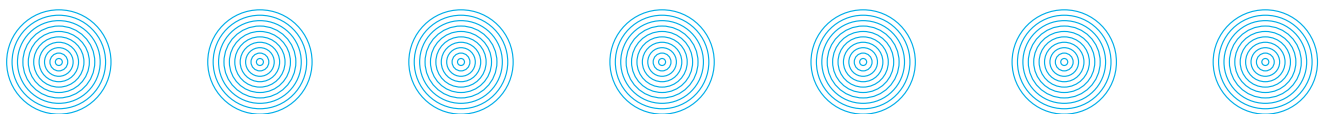
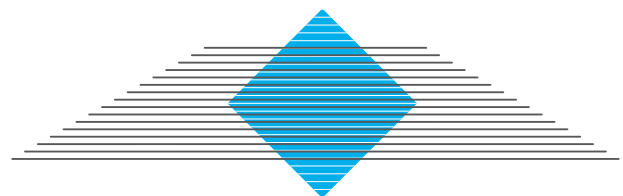
- Du får arbeta med andra nordiska, yngre ingenjörer i ett grupparbete om hållbara transporter.

Utöver att du får gratis tillgång till den digitala workshopen i april kommer varje svensk deltagare också att få:

- Gratis medlemskap i en teknisk kommitté inom SEKs verksamhet 2022 ut.

Ta chansen att få uppleva något utvecklande och roligt samtidigt som du tar ett stort steg i karriären!

SOFIE BERGH
SEK SVENSK ELSTANDARD

→ SEK ÅSKSKYDDSKURS

Med rätt åskskydd blir dina kunder tryggare!

SEK Åskskyddskurs ger en ökad förståelse för åskskyddsteknik och kunskap om hur du kan lösa åskskyddsproblematiken i enlighet med gällande svensk standard för att skydda människor, byggnader, installationer och egendom. Var förberedd inför årets åksäsong!

Nu är det dags igen för vår populära åskskyddskurs och äntligen kan vi genomföra den fysiskt igen, efter det att pandemin har släppt sitt grepp om oss något.

Som vanligt är det Johan Bäckman från OBO Bettermann som håller i kursen.

Den 24 maj kan ni träffa oss i Göteborg på Gothia Towers, 21 juni är vi i Luleå på Hotell Savoy och den 20 september är vi i våra lokaler i Kista.

Vill du ha mer information eller anmäla dig så besök elstandard.se/kalendarium

Väl mött!

NATIONELL STRATEGI FÖR ELEKTRIFIERING

Regeringen har beslutat om en nationell strategi för en kraftfull elektrifiering som tar ett helhetsgrepp om förutsättningarna i energisektorn.

FÖR ATT NÅ klimatmålen är en ökad elektrifiering av olika sektorer och funktioner i samhället helt avgörande. Det konstaterar regeringen i den nationella strategi för elektrifiering som nyligen presenterats. Med elektrifieringsstrategin tar regeringen ett helhetsgrepp på energisektorn samtidigt som den konstaterar att det krävs effektiva insatser på en ny nivå och att alla aktörer behöver bidra.

Energieffektivisering, nätutbyggnad och en kraftigt ökad elproduktion är hörnstenar i strategin. Det är värt att notera att strategin inte bara behandlar energiförsörjningen, utan även effektbehovet och att det betonar samverkan mellan el och fjärrvärme. I helhetsgreppet ingår även sådant som systemstabilitet, kompetensförsörjning och en översyn av de berörda myndigheternas uppgifter.

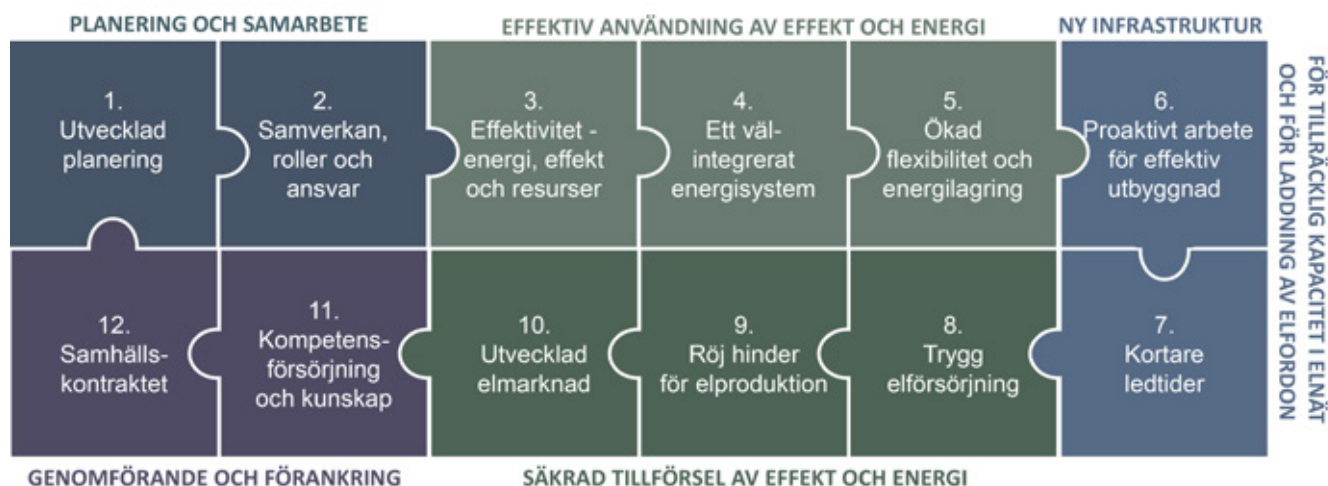
Elektrifieringsstrategin bygger på ett antal delområden i en mix av teknik, organisation och ekonomi: planering och samarbete, säkrad tillförsel och effektiv användning av el, ny infrastruktur samt genomförande och förankring. Läs mer på www.regeringen.se/regeringens-politik/transportsektorn-elektrifieras/el-4/.

Fördelade på de olika delområdena innehåller strategin tolv punkter. Detta illustreras i figuren nedan, som är hämtad från strategin. Några av punkterna, framförallt 3, 4 och 5, är mer tekniktunga och de förutsätter en medveten och konsekvent användning av existerande standarder och av utveckling av nya. I strategin betonas att det är strategiskt för Sverige att delta inom områden som har betydelse för utvecklingen. Elvägar och laddinfrastruktur nämns särskilt, men även områden som energieffektivisering, ökad flexibilitet och energilagring förutsätter att standarder finns och kommer till användning.

Vilka områden inom den elektrotekniska standardiseringen, vid sidan av de som berör transportsektorn, som närmast är aktuella i sammanhanget kan man se i ett par artiklar i SEK Aktuell nr 2/2021 <https://elstandard.se/sek-aktuellt/>.

De tolv punkterna innehåller 67 åtgärder som ska genomföras under treårsperioden 2022–2024 och regeringen avser att söka stöd bland partierna i riksdagen. För att stödja ett effektivt genomförande avser regeringen även att inrätta ett elektrifieringsråd med representanter från den offentliga sektorn, näringslivet och andra samhällsaktörer.

THOMAS BORGLIN
SEK SVENSK ELSTANDARD

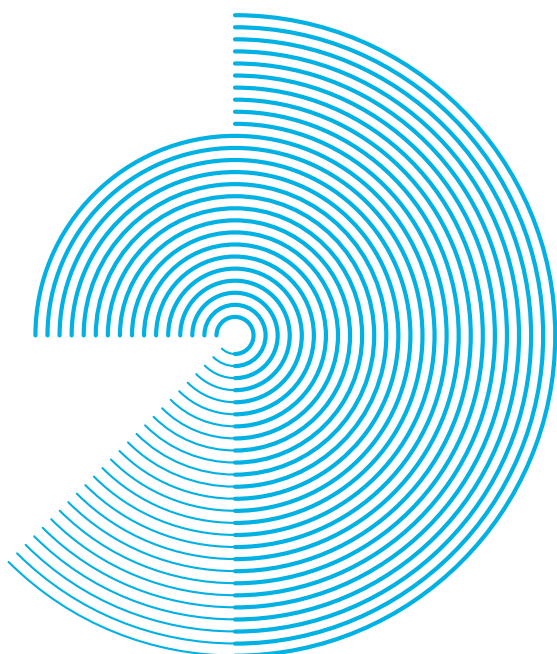
SEK TK 88 VINDKRAFT

Gregory Simmons, PhD, Engineering & Projects Hydro and Thermal Projects hos Vattenfall AB, i SEK TK 88 var ledande i arbetet med att ta fram standarden IEC 61400-4 – Konstruktionsfordringar för växellådor i vindkraftverk i Sverige.

SEK SVENSK ELSTANDARD fick en möjlighet att intervjua Gregory om vikten av standarder inom vindkraftsindustrin, dels ur ett tekniskt perspektiv, men vi gick också in på ekonomin och affärsnyttan för företag med att delta i standardiseringen, något som kanske många gånger förbises i företagsledningen.

Hej Gregory, först ett stort tack för att du är så engagerad inom SEK, och att du tar dig tid berätta om arbetet i SEK TK 88! Som en inledande fråga, hur kommer det sig att du och Vattenfall engagerade er i standardiseringsarbetet hos SEK Svensk Elstandard?

- Ja, Vattenfall hade upptäckt att det var väldigt stora problem med växellådor i vindkraftverk och, mer eller mindre av en slump, så hörde vi att IEC skulle revidera standarden IEC 61400-4. En standard vi egentligen inte tyckte var så bra. Generellt höll inte växellådorna i turbinerna som köptes in så bra, till exempel i en stor park fick de byta nästan alla växellådor minst en gång under de första fyra åren; något som blir dyrt i långa loppet, förutom den rent onödiga miljöförstörande aspekten av det hela.

Ett stort problem var att inköparna på Vattenfall, som var väldigt kvalificerade inom ekonomi, saknade de detaljkunskaper som här krävdes för den mycket svåra och specifika tekniken. Det var ju såklart helt naturligt, ekonomin och den juridiska delen av avtalen var nog komplicerad som det var. Likväl spelade de små tekniska detaljerna stor roll och inköparna kom till korta när det gällde att ställa rätt krav på växellådorna i vindkraftverken. För att förvärpa det hela var det dessutom säljarnas marknad inom vindkraftstekniken, varför inköparna lätt kunde hamna i underläge. När vi i ett projekt lyckades få till djupare tekniska diskussioner med växellådstillverkaren hade vi så lite information om växellådan (på grund av all sekretess på säljarens marknad) att det var mycket svårt att få till en vettig diskussion.

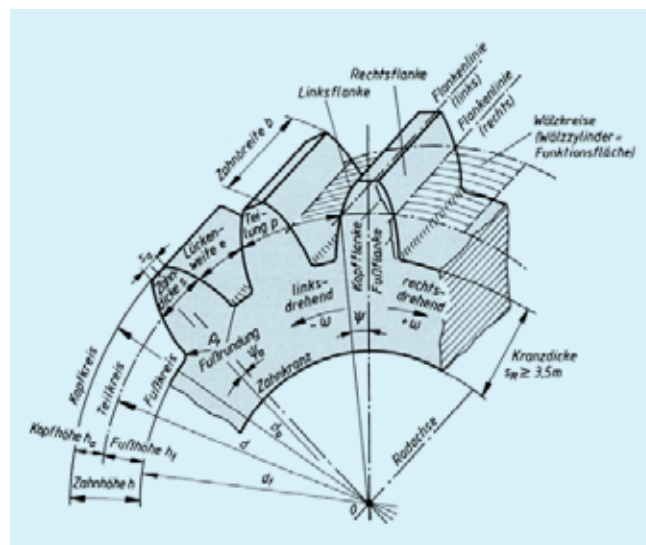
Så det bästa sättet för Vattenfall var att gå in i standardiseringen och få in tydliga normativa krav i standarderna som inte kunde misstolkas. Då kunde inköparna hänvisa till standarden och skriva in det i avtalet med leverantörerna direkt utan att slösa tid på att kalla in tekniska experter hela tiden, och därefter kunde man lita på att certifieringsorganen utförde sina jobb.

Förutom fördelen med tydliga krav för inköparna att följa, vilka andra fördelar såg du med att delta aktivt i standardiseringen?

- Vindkraftsindustrin är fortfarande en ung industri. Standarderna börjar bli bättre, de blir allt mer mogna, så det börjar bli en riktig industri (man har testat vad som funkar), men det var många saker som behövde standardiseras, dels av rent rationella och ekonomiska skäl, dels för att förbättra säkerheten och arbetsmiljön.

De gamla vindkraftverken kunde alla ha massa egna konstiga lösningar, som ofta inte var så bra, men standardiseringen gjorde det tydligare, så att vindkraftverken blir mycket mer lika varandra. Man har numera t ex en standardhiss som ser likadan ut; man vet hur den funkar och hur den ska underhållas – det är enorma fördelar som man kanske inte först tänker på.

Ett annat exempel rör standardisering av dataformat och signaler, något som är viktigt för slutkunden. En del leverantörer vill inte gärna ha det standardiserat, för de vill kunna sälja sina lösningar, men för slutkunden innebär det i värsta fall att man måste ha 5–6 datakonverteringssystem, dvs ta emot olika dataformat och konvertera mellan dem, vilket tar mycket tid och skapar förvirring. Här är det återigen bra att standardisera, det

En bild som visar hur många parametrar man kan behöva ta hänsyn till vid t ex kugghjulstillverkning och kugghjulsingrep sinsemellan olika hjul.

gör det mycket enklare och billigare. Inköpare kan då skriva i avtalet ”kommunikationsprotokollet måste vara enligt den här standarden” och varken säljaren eller inköparen kan förhandla bort det.

Det låter klokt, men finns det inte å andra sidan en risk att innovation och kreativitet begränsas om man standardiserar allt?

- Javisst, det finns kanske en viss risk, men man ska komma ihåg att det såklart finns många delar som inte behöver standardiseras, där unika lösningar kan samexistera och konkurrera mot varandra. Men i det här fallet är de fysiska parametrarna desamma, man behöver t ex alltid mäta vindhastighet och temperatur, att man har olika datasystem och algoritmer ändrar inget drastiskt ur innovativ och kreativ synvinkel, det gör det bara dyrare och krångligare.

Som ett kanske ännu tydligare exempel på hur viktiga standarder är kan jag nämna Vattenfalls vindkraftspark i Storbritannien, där leverantören plötsligt gick i konkurs. När sen konkursboet köptes upp hade man inte rätt att få tillgång till dokumentationen och ritningarna längre och av just den här modellen fanns bara 40-50 st i hela världen.

Det blir ett stort problem när man har underhållsbehov efter 20 år. Man vet inte vad man har, man vet inte ens vridmomentet på bultarna, så det går inte ens att göra underhåll. Här riskerar man alltså att hamna i ett scenario att man har en bra park som funkar och producerar

massvis med förnybar och ren vindenergi, men som faller samman bara för man inte klarar av underhållet på vindkraftverken.

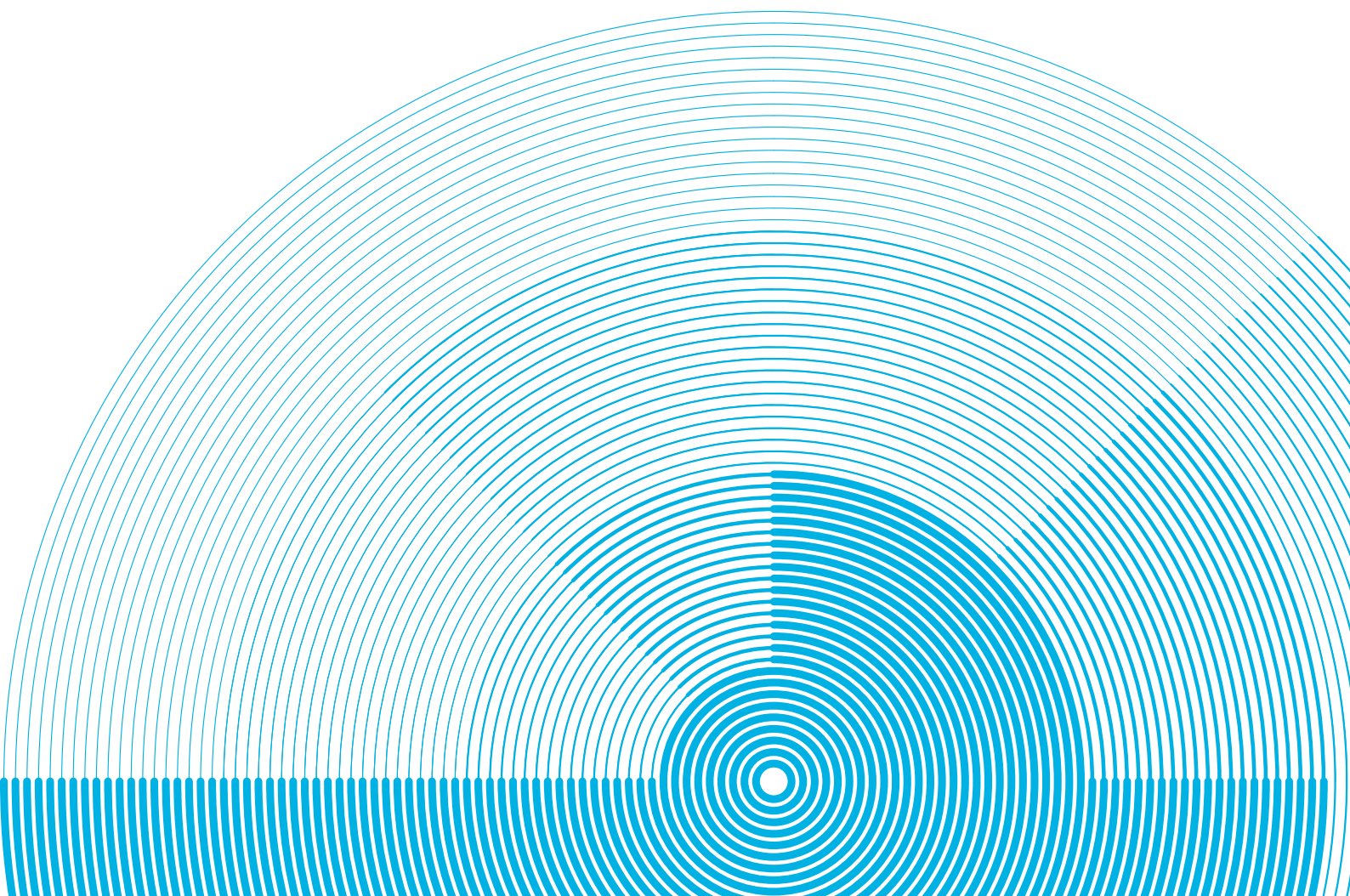
Det här är också en enormt viktig aspekt av vikten med gemensamma standarder. Genom IECs standarder får man gemensamma och tydliga krav som är lika över hela världen.

Ja det är ju verkligen en stor fördel. Avslutningsvis, hur ser den tekniska konkurrenssituationen mellan olika länder ut och vilka skulle du säga är ledande inom vindkraft just nu?

- Danmark är nog starkas inom vindkraft just nu; där ligger t ex VESTAS och SiemensGamesa. Norra Tyskland är väldigt starka i komponenttillverkningen och tyskarna är väldigt bra på växellådor, de har bl a en hel institution som inriktar sig enbart på kugghjul och ingrepp under ledning av en världsledande professor på kugghjulsingrepp i München. Nu minns jag inte det tyska namnet längre, men översätter man det blir det ungefär ”Tysklands forskningsinstitut för kugghjul och kugghjulingrepp” – säger Gregory och skrattar till.

USA är också starka i vindkraft med GE i spetsen, men jämför man amerikansk teknik med europeisk så har de en annan stil. Tyskar går in i finmekaniken för att göra det bättre, amerikanerna löser det genom att göra det hela större; sen spelar nog geografin roll här också, USA har mer varierande miljö och mer extremt väder än Europa och det påverkar designval. Men med det sagt, de flesta leverantörer levererar internationellt och Vestas ifrån Danmark t ex är stora i USA.

HENRIK LAGERSTRÖM
SEK SVENSK ELSTANDARD

VAD FÖR TYP AV PUBLIKATION ÄR EN SRD?

Redan vid introduktionen av systemkommittéerna 2014 belystes frågan om behovet av en egen typ av publikation för dessa kommittéer.

FRÅGAN OM BEHOVET av en ny typ av publikation baserades på att systemkommittéernas grundsyfte inte är att skriva standarder, utan att vara en koordinerande plattform för teknikområden som spänner över många olika tekniska kommittéer. Till exempel återfinns systemkommittéer inom områdena för smart tillverkning, smart energi, smarta städer, etc. Med den snabba tekniska utvecklingen har systemkommittéerna en allt viktigare uppgift att sammanföra och stödja koordineringen mellan tekniska kommittéer som är berörda av de olika systemområdena. Systemarbetet går ut på att kartlägga standardiseringsarbetet, göra framtidsplaner, strukturera information och data för bästa tillgänglighet, diskutera lämpliga horisontella arkitekturer, ta fram användarfall och finna luckor där standarder fattas. För publicering av sådana ändamål har man inom IEC inte hittat en lämplig publikation utan har tidigare tagit fram den nya systemkommittépublikationen Systems Reference Deliverable, SRD.

SRD-INNEHÅLL

En SRD kan vara ett normativt eller informativt dokument med ett innehåll som tydligt ska framgå i dess scope. Det är varje systemkommitté som beslutar om innehållet i en SRD och om det ska vara normativt eller informativt eller en kombination av de två.

Det är dock tydligt uttalat av IECs tekniska styrelse, SMB, att systemkommittéer inte ska skriva internationella standarder (IS), utom i exceptionella undantagsfall och då genom beslut av SMB. Detta beslut ligger också till grund för riktlinjen för innehållet i SRD vilka inte bör efterliknas eller ersätta en innehållsmässigt likvärdig internationell standard. Exempel på innehållet i en SRD kan vara:

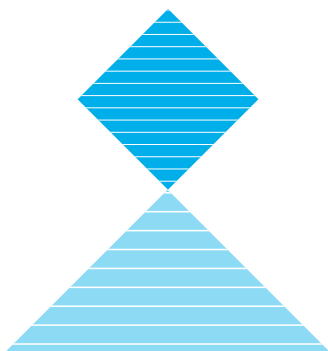
- Standardkartläggning
- Färdplan(er)
- Databaser
- Arkitekturer
- Profiler
- Gränssnitt och överföringsfunktioner över domäner
- Användningsfall
- Domändefinition

PROCESSEN FÖR SRD

En SRD följer samma framtagningsprocess som för tekniska specifikationer (TS), dvs med ett accepterande för start av projektet samt utställandet av en eller flera CD för kommentarer och till sist en omröstning (DTS) för publicering av specifikationen. Omröstningen måste för publicering stödjas av minst två tredjedels majoritet av systemkommitténs P-medlemmar.

Mer information om SRD finns i dokument AC/17/2018. För ytterligare information om SRD kontakta gärna SEK kansli via senc@elstandard.se eller 08-444 14 00.

THOMAS KORSELL
SEK SVENSK ELSTANDARD

EU-KOMMISSIONEN HITTAR PÅ EGNA GILTIGHETSDATUM FÖR STANDARDER

När SEK Svensk elstandard fastställer en standard från CENELEC finns det nästan alltid en övergångstid under vilken både den nya standarden och den tidigare standarden gäller parallellt. Med ny standard avses här ett tillägg, en ny utgåva eller en annan standard som ersätter den tidigare. Ibland brukar vi referera till slutet på denna övergångstid som DOW-datum (Date of withdrawal), vilket innebär det senaste datumet då en standard i konflikt senast ska dras tillbaka (upphävas).

NÄR STANDARDER SKA användas för att ge så kallad presumption mot EU-direktiv, publiceras referenserna till standarderna i EUs officiella tidning, eller på engelska Official Journal - OJ. Med presumption avses att alla direktivets krav är uppfyllda om produkten följer standardens fordringar. Först när standarden är publicerad i "OJ" ger den med säkerhet presumption mot direktivets krav och då säger vi också att standarden är harmoniserad mot direktiven.

I listan över harmoniserade standarder finns också ett sista datum då standarden inte längre ger presumption. Tidigare har dessa datum följt datumen som överenskommits inom standardiseringen, men på senare tid har EU-kommissionen hittat på egna datum. Ibland ger Kommissionen en längre övergångstid än vad stan-

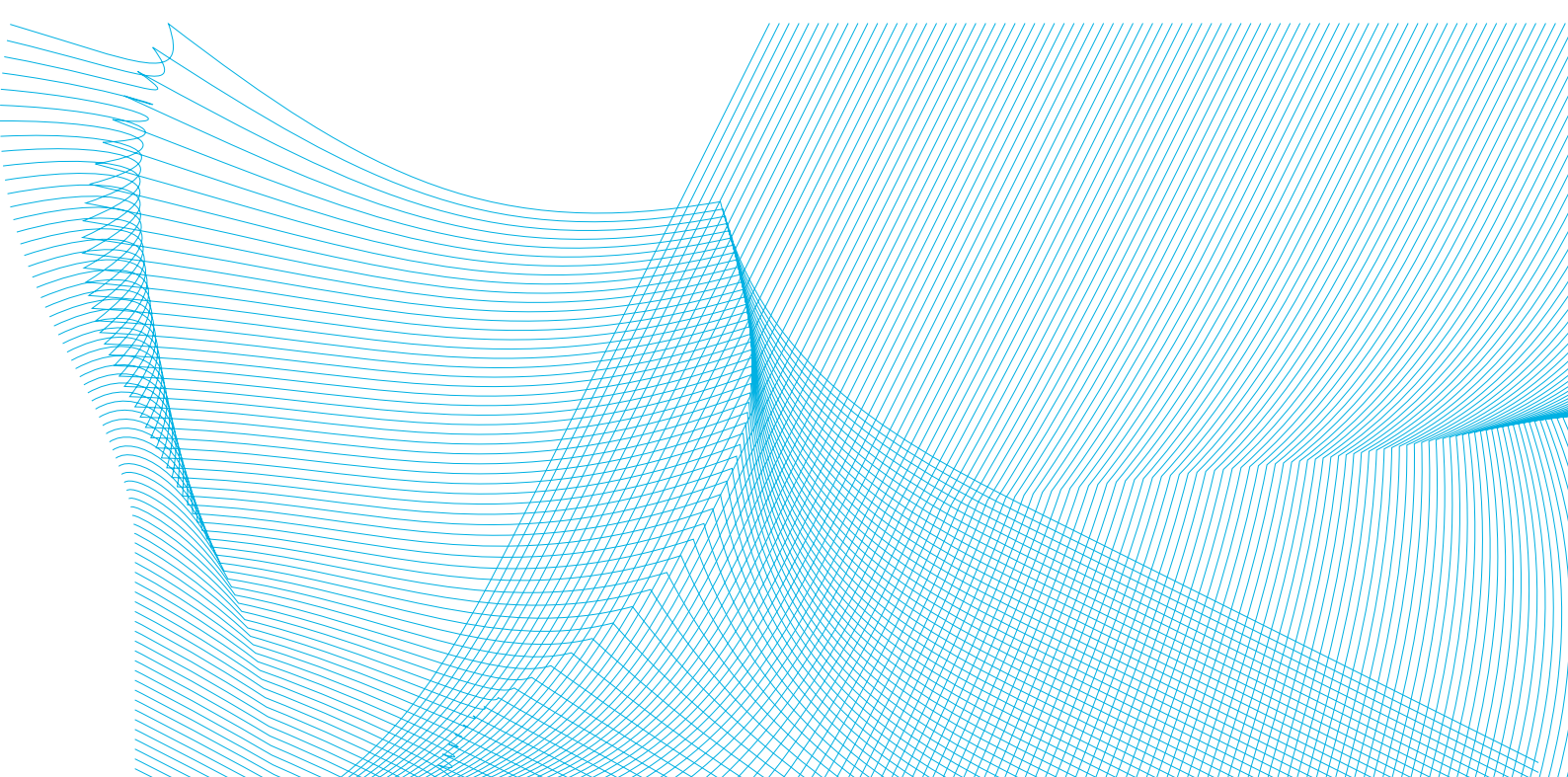
darden säger, medan de i andra fall ger en kortare övergångstid.

Om du använder dig av reglerna för presumption behöver du därför ha koll på listan med harmoniserade standarder, så att du inte hamnar i tidsnöd innan ny standard ska användas. Givetvis är presumptionsprincipen ett eget val och direktiven ger oftast möjlighet till andra sätt att uppfylla direktivets krav.

Via den här länken https://elstandard.se/wp-content/uploads/DOW_vs_OJ_klar.xlsx finns en lista med exempel på när EU-kommissionen har andra datum än själva standarden. Observera att detta är exempel och inte en fullständig lista. I listan finns standarder med eventuella tillägg samt datum i OJ och i standarden. Detta ska läsas som att senast vid detta datum kan nästa utgåva eller nuvarande utgåva tillsammans med nästa tillägg användas.

Listor över harmoniserade standard hittar du via denna sida https://ec.europa.eu/growth/single-market/european-standards/harmonised-standards_en

INGVAR ERIKSSON
SEK SVENSK ELSTANDARD

Hänvisning till lagstiftning (A)	Standardens nummer (C)	Standardens titel (D)	Datum för återkallande från EUT (datum då presumption om överensstämmelse upphörde att gälla) (6)	Datum SEK (Då standarden inte gäller utan nästa tillägg eller ersätts av nästa utgåva)	Tidsskillnad (dagar)
LVD	EN 60320-2-4:2006, EN 60320-2-4:2006/A1:2009	Apparatanslutningsdon för allmänbruk - Del 2-4: Apparatanslutningsdon vars funktion är beroende av apparatens vikt	2023-06-21	2024-03-19	2
LVD	EN 60335-2-3:2016	Elektriska hushållsapparater och liknande bruksföremål - Säkerhet – Del 2-3: Särskilda fordringar på strykjärn	2022-12-22	2023-06-30	72
LVD	EN 60335-2-6:2015	Elektriska hushållsapparater och liknande bruksföremål - Säkerhet – Del 2-6: Särskilda fordringar på elspisar, kokhållar, ugnar och liknande bruksföremål för hushållsbruk	2022-12-22	2023-04-17	190
LVD	EN 60335-2-7:2010, EN 60335-2-7:2010/A11:2013, EN 60335-2-7:2010/A1:2013	Elektriska hushållsapparater och liknande bruksföremål - Säkerhet – Del 2-6: Särskilda fordringar på elspisar, kokhållar, ugnar och liknande bruksföremål för hushållsbruk	2022-02-03	2022-11-01	116
LVD	EN 60570:2003, EN 60570:2003/A1:2018	Elektriska kontaktkenesystem för ljusarmatur	2022-05-30	2023-01-15	271
LVD	EN 60947-2:2017	Kopplingsapparater för högst 1000 V – Del 2: Effektbrytare	2022-05-30	2023-02-07	230
LVD	EN 60947-3:2009, EN 60947-3:2009/A1:2012, EN 60947-3:2009/A2:2015	Kopplingsapparater för högst 1000 V – Del 3: Lastbrytare, fränkskiljare, lastfränkskiljare (i enheter) med och utan säkringar	2023-06-21	2024-02-19	253
LVD	EN 61347-2-7:2012	Belysningsmateriel – Driftdon för ljuskällor - Säkerhet – Del 2-7: Särskilda fordringar på batteridrivna elektroniska förkopplingsdon för nödbelysning	2022-02-03	2022-05-01	243
LVD	EN 61851-1:2011	Elbilsdrift - Konduktiv laddning – Del 1: Allmänna fordringar	2022-02-03	2022-07-05	87
LVD	EN 62423:2012	Jordfelsbrytare av typ F och B med eller utan inbyggt överströmsskydd för bostadsinstallationer och liknande	2023-06-21	2024-03-08	152
LVD	EN 55011:2009, EN 55011:2009/A1:2010	Utrustning för industriellt, vetenskapligt och medicinskt bruk (ISM-utrustning) – Radiostörningar – Gränsvärden och mätmetoder	2022-05-04	2022-11-27	261
LVD	EN 55015:2013	Belysningsmateriel och liknande utrustning – Radiostörningar – Gränsvärden och mätmetoder	2022-05-04	2022-08-30	207

CEN-CENELEC GENERAL ASSEMBLY

Under förmiddagen den 25 november genomfördes CEN-CENELECs gemensamma årsmöte i Palermo, Italien. Några av deltagarna var på plats fysiskt men de allra flesta, nära 90 personer, deltog digitalt via Zoom.

MÖTET ÖPPNADES av CENELECs president tillika ordförande Dany Sturtewagen som hälsade deltagarna välkomna och konstaterade att det här är första gången CEN-CENELEC håller ett årsmöte som ett hybridmöte.

STRATEGY 2030

Implementeringsplanen för Strategy 2030 presenterades. Tanken är att arbetet ska inledas i början av 2022 även om en viss del påbörjas redan i slutet av 2021. Den första punkten i presentationen handlade om att få till ett bättre samarbete med Kommissionen och EFTA gällande harmoniserade standarder, där standarder ska kunna tas fram på ett smidigare sätt. Som nummer två på listan låg den digitala transformationen med standardproduktionen i fokus. De följande punkterna gick igenom mer översiktligt och handlade om att se över användarnas behov, öka mångfald och representation samt att övervaka strategiska frågor hos ISO och IEC. Vi fick även se en översikt över hur ramverket är tänkt att se ut och hur de olika nationalkommittéerna ska samarbeta med CCMCs Project Management Office för en effektiv implementering.

BSI EFTER BREXIT

Röstningen om huruvida BSI ska vara kvar som medlem i CEN-CENELEC eller inte kommer att genomföras under eftermiddagen i de respektive årsmötena för CEN och CENELEC. På det gemensamma mötet presenteras upplägget för BSIs eventuella medlemskap. Den bedömning som BSI gått igenom utföll till belåtenhet så man ser inga hinder mot att inkludera BSI i den gula gruppen. Rekommendationen är därför att BSI godkänns som medlem i CEN och CENELEC.

EKONOMI

Jakob Mehus, Vice president Finance för CEN, presenterade arbetet med den rullande prognosen för de kommande tre åren 2022–2024 samt vilka aktiviteter som

det fokuserats på. Han fortsatte sedan med att presentera det stresstest som genomförts. Bakgrunden till testet är att kunna se hur en förlust på 20 % av intäkterna skulle påverka verksamheten för CEN-CENELEC, detta utifrån en fortsatt Covid-påverkan. Utfallet blev att man på sikt primärt skulle behöva skära i personalkostnaderna, alternativt vidta åtgärder på intäktssidan också. CCMC skulle klara ett par år med underskott men från år tre måste sannolikt åtgärder vidtas och en balanserad budget finnas på plats.

RAPPORT FRÅN VP TECHNICAL

Ruggero Lensi, Vice president Technical i CEN, och Frédéric Vaillant, Vice president Technical i CENELEC, presenterade rapporten. De konstaterade att harmoniserade standarder stått för 12,5% av hela produktionen 2021. Utvecklingen går enligt de båda sakta framåt, det är nu färre standarder som behöver vänta på Kommissionens feedback. Det är visserligen fortfarande inte bra men det verkar ändå gå åt rätt håll. På minussidan noterar de att det saknas pengar för att arbeta effektivt och att det fortfarande går för långsamt att få fram standarder till intressenterna. En checklista för ett mer effektivt arbete ska nu tas fram och vikt kommer då att läggas på att se till så att arbetssättet implementeras hela vägen ner i arbetsgrupperna.

De poängterade vikten av att koordinera med ISO och IEC, både gällande produktion och förhållningssätt. En grupp har bildats för detta syfte, med deltagare från CEN, CENELEC, ISO, IEC och Kommissionen. Gällande den totala produktionen ser CENELEC ut att kunna nå målen för 2021 men inte CEN. I övrigt handlar arbetet mycket om processer samt att kunna möta det ”nya normala” med effektiva sätt att ha hybridmöten. Man tittar även en hel del på hur man bäst kan möta FN:s hållbarhetsmål och hur målen ska kunna ingå i standardiseringsprocessen från början.

RAPPORT FRÅN VP POLICY

Geraldine Larkin, Vice president Policy i CENELEC, började presentationen med att berätta hur man arbetar för att underlätta arbetet, inte minst för våra intressenter. Mycket fokus har under de senaste två åren legat på att

påverka och interagera med Kommissionen och nu har man av den anledningen tittat på hur Kommissionens kommande strategi kommer att se ut. Man försöker jobba proaktivt med att engagera intressenterna på ett tidigare stadium, främst gällande cybersäkerhet och industriella data. Hon berättade även att Guide 25, gällande samarbete mellan europeiska organisationer och andra intressenter, kommer att revideras. Geraldine avslutade med att säga att hon framöver ser att könsrelaterad mångfald kommer att vara en viktig punkt att fokusera på.

Christoph Winterhalter, Vice president Policy i CEN, fortsatte och berättade att ISO och IEC har skrivit under the London Declaration där de förbinder sig att följa Parisavtalet för klimatet. Christoph uppmanade alla mötesdeltagare att på hemmaplan identifiera vilka standarder som kan bidra till klimatarbetet. Tanken är nu att vi ska jobba med detta gemensamt för att göra skillnad, något som även ligger i linje med Strategy 2030. På förslag finns därför nu att CEN och CENELEC också skriver under. Några av de närvarande deltagarna instämde i vikten av att skriva under och att agera för klimatet, annars riskerar vi att tappa i relevans då det finns andra aktörer som gärna skulle kliva in och ta vår plats. Då enighet såg ut att råda landade beslutet i att CEN och CENELEC skriver under the London Declaration.

INBJUDAN TILL PRAG 2022

Den sista punkten på agendan för det gemensamma årsmötet bestod av att vi hälsades välkomna till nästa årsmöte som planeras att hållas fysiskt i Prag, Tjeckien, 23 juni. Vi fick se en mycket fin välkomstfilm och informerades om att staden Prag fyller 100 år 2022.

Ordförande Dany Sturtewagen avslutade därefter årsmötet med att avtacka den avgående presidenten i CEN, Vincent Lafleche.

CENELEC ÅRSMÖTE

På eftermiddagen samma dag hälsades vi återigen välkomna av ordförande Dany Sturtewagen, denna gång till CENELECs årsmöte. Mötet hölls som ett hybridmöte där sammanlagt ca 65 personer deltog både digitalt och fysiskt.

Dagen innan hölls CENELECs styrelsemöte och på dagens årsmöte presenterades en kort genomgång av de ärenden som varit uppe på på styrelseagendan. Ärendena rörde bland annat. IECs nya ledningsstruktur, IECs

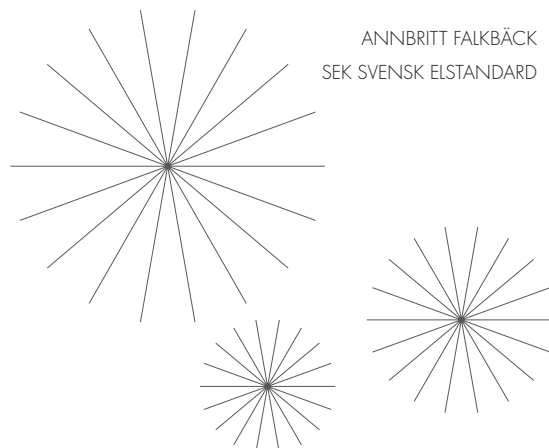
copyrightpolicy samt CENELECs IT-projekt i förhållande till IECs dito. Deltagarna på dagens möte kommenterade främst den nya ledningsstrukturen och frågan om hur de nybildade grupperna ska besättas. Det är flera områden som ska täckas och farhågan är att det kommer att innebära mycket arbete.

Nästa punkt på dagens agenda gällde inval av BSI som medlem i CENELEC. Utfallet blev föga förvånande till BSIs favör, applåder följde och BSI hälsades välkomna som medlemmar igen. Det noterades att det nu krävs en femårsperiod innan BSI kan nominera personer till ledande poster igen.

Mötet fortsatte sedan med två beslutspunkter att rösta om, där utfallet blev att Polens kandidat, Ewa Zielinska, valdes in som ledamot i CENELECs styrelse samt även som Vice president Policy

Därefter tog Ivano Visintainer, Vice president Finance, till orda och presenterade budgetförslaget för 2022. I förslaget låg bland annat en höjning av medlemsavgifterna för nästa år. Höjningen motiverades dels av inflationen, dels av att implementeringen av Strategy 2030 behöver finansieras. På kostnadssidan syntes fortfarande en viss Covid-påverkan, framför allt gällande möteskostnader och kostnader för resor. Liksom tidigare år ligger budgeten i balans, där alla intäkter täcker samtliga kostnader och resultatet därför blir noll. Det är inte helt klarlagt ännu om den höjda medlemsavgiften är tillfällig, i och med implementeringen av Strategy 2030, eller om den även kommer att ligga kvar 2023. Årsmötet beslutade att godkänna budgetförslaget för 2022.

Avslutningsvis tackade ordförande Dany Sturtewagen de deltagare som nu kommer att avgå, bland annat Ivano Visintainer och Geraldine Larkin. Han passade även på att tacka för sig och de personer han jobbat med då han själv även är en av de som avgår. Mötet avslutades sedan med att deltagarna noterade att nästa årsmöte sker fysiskt i Prag.

ANNBRITT FALKBÄCK
SEK SVENSK ELSTANDARD

IECs ÅRSMÖTE 2021

IECs årsmöte 2021, det 86:e i ordningen, hölls för andra gången i historien som ett fullständigt virtuellt årsmöte. Lokaliseringen för årsmötet var trots det Dubai. Vid det helt digitala mötet den 7 oktober deltog drygt 200 ledamöter vilka representerade 69 medlemsländer.

PÅ AGENDAN FÖR årsmötets återfanns, förutom de sedvanliga stadgapunkterna, även beslutet om nya stadgar såväl som valet av en ny IEC-president för åren 2023-2025.

ÖPPNING AV MÖTET OCH VÄLKOMNANDE AV NYA MEDLEMMAR

IEC-ordförande Dr Yinbiao Shu inledde med ett välkomnade och tackade alla medlemsländer för de goda insatser som gjorts under hela pandemin och speciellt i arbetet med att utforma IECs nya stadgar samt arbetet med den nya strategin. Det konstaterades också att inga nya länder anslutit som medlemmar sedan förra årsmötet.

Då Dr. Shu befann sig i Kina, på grund av reserestriktioner, och då stadgarna kräver en fysiskt närvarande person vid mötets lokalisering överläts ordförandeskapet till Dr. Ralph Sporer, vice-president och ordförande för Standardization Management Board (SMB).

GODKÄNNANDE AV AGENDAN

I den digitala mötesformen ges inga utrymmen för diskussioner eller några ändringar av agendan varför dagordning, enligt dokument C/2299/DA, i sin utformning godkändes.

UPPFÖLJNING AV FÖREGÅENDE ÅRSMÖTE

Endast ett ärende relaterat till föregående årsmötet hade varit föremål för medlemmarnas beslut och gällde närvaron av externa revisorer vid årsmötena 2021 till 2023 för att agera oberoende rösträknare och tillse att statuter och regler efterföljs vid mötena.

VAL

Val till olika förtroendeposter skedde genom det elektroniska röstningssystemet. IECs styrelse, Council

Board (CB), IECs tekniska styrelse, Standardization Management Board (SMB), och IECs styrelse för certifieringsområdet, Conformity Assessment Board (CAB), har alla vardera 15 styrelseplatser där sex länder (Frankrike, Japan, Kina, Storbritannien, Tyskland, USA) har en fast plats i varje styrelse. Inom SMB har även Italien en fast plats i form av den nationalkommitté som har flest sekreterarskap efter de sex länder med fasta platser.

Val av IEC President

Mr Jo Cops (Belgien) som är skattemästare, 2021–2023, var den enda presidentkandidaten och hade nominerats av Sverige (SEK Svensk Elstandard). Mr Cops valdes till det kommande presidentämbetet genom acklamation och kommer under 2022 att agera som ställföreträdande president tillika fortsätta i rollen som skattemästare för att därefter axla rollen som IECs president 2023-2025.

Val av vice-president och ordförande för MSB

Dr Kazuhiko Tsutsumi, Japan, som uppburit posten de senaste tre åren som ordförande av MSB och tillika vice-president, omvaldes som enda kandidat genom acklamation för en ytterligare och sista treårsperiod, 2022–2024.

VAL AV FEM LEDAMÖTER TILL CB

Till styrelsens inval för 2022–2024 fanns fem kandidater till fem lediga platser varför alla nominerade invaldes genom acklamation enligt följande:

- Mr Chenguang GUO (Kina), nyval
- Mr Enrico BUSSOLINI (Italien), nyval
- Mr Andrew CHOW KHIM KUN (Singapore), nyval
- Mr Colin CLARK (Kanada), omval för en andra och sista treårsperiod
- Mr Werner FISCHER (Österrike), omval för en andra och sista treårsperiod

Val av tre ledamöter till SMB

Till den tekniska styrelsens inval för 2022–2024 fanns fyra kandidater (Kina, Iran, Kanada, Österrike) till tre lediga platser varför en omröstning genomfördes bland medlemmarna. Röstningen utföll enligt följande inval:

- Mr Dongfang LI (Kina), nyval
- Christian GABRIEL (Österrike), omval för en andra och sista treårsperiod.
- Mr Jim MACFIE (Kanada), nyval

Val av fyra ledamöter till CAB

Till styrelsen för certifieringsområdet skulle fyra platser tillsättas för 2022–2024 och antalet kandidater var lika många varför inval skedde genom acklamation av följande ledamöter:

- Mr Xin HAO (Kina), nyval
- Mr Rajeev VAGDIA (Storbritannien), omval för en andra och sista treårsperiod
- Mr Markus AHVENUS (Finland), nyval
- Mr Gyusik CHO (Sydkorea), nyval

Alla styrelsesammansättningar går att finna på IECs-hemsida, <https://www.iec.ch/management-structure>, där även de olika gruppernas ansvars- och arbetsområden presenteras.

FINANSER

Skattemästaren, Jo Cops, inledde med att förklara att bokslutet för 2020 avser kalenderår. Han omnämnde också att budgeten för 2022 hade utarbetats med hänsyn till både stora IT-investeringar och kommande nyrekryteringar.

Bokslut 2020

Det operativa resultatet för 2020 var positivt i förhållande till den negativt lagda budgeten på nästan minus 2,8 mCHF. Det positiva resultatet hänförs till en större

Tabell över IECs finanser 2020-2024, alla siffror i miljoner CHF och utan certifieringssystemens inkluderande.

försäljning än budgeterat samt att planerade IT-projekt blivit försenade varför tillhörande kostnader skjuts på framtiden.

Det positiva rörelseresultatet uppgick till 2,7 mCHF efter avskrivningar, finansiellt resultat och inkluderande av certifieringssystemens årsresultat. Resultatet fonderades för framtida investeringar vilket resulterade i ett sedvanligt nollresultat i bokslutet.

Budget 2022

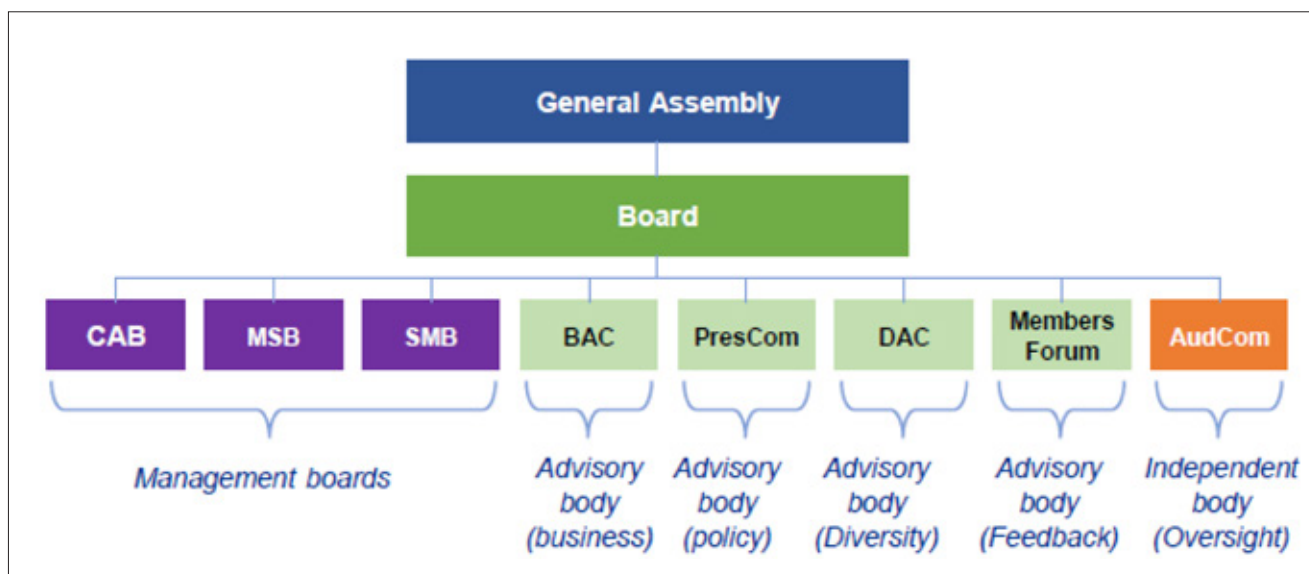
Budgeten för 2022 liknar och bygger till stor del på utformningen för 2021 men där intäkterna räknats upp cirka 10 % (24, 2 mCHF) och där även kostnaderna räknats upp med nästan 17 % (27,3 mCHF). Intäktsuppräknningen följer av större beräknade försäljningsintäkter medan kostnadsuppräknningen hänförs till ökade IT-investeringar, konsultkostnader samt nyrekryteringar. Rörelseresultatet för 2022 beräknas bli negativt om nästan 3,1 mCHF. Medlemsavgifterna för 2022 räknas upp med blygsamma 0,7 % varför Sveriges avgift för 2022 blir 110, 1 tCHF (109,3 tCHF för 2021).

Budgetutsikter 2023 och 2024

Budgetscenarierna för både 2023 och 2024 beräknas bli negativa med ett minusresultat om cirka 1 mCHF för respektive år, detta främst till följd av fortsatta investeringar i IT-system, konsultkostnader samt höjda personalomkostnader.

Till följd av de många årens investeringar för framtiden i nya IT-system har stora delar av IECs fonderade medel använts för att täcka dessa kostnader. För att säkra framtiden och återigen bygga upp reserverna har skattemästaren aviserat höjningar av medlemsavgifterna de påföljande åren med start 2023. Höjningarna uppskattas till ungefär 5 % per årsbasis.

Typ	2020 utfall	2021 budget	2021 prognos	2022 budget	2023 budget	2024 budget
Inkomst	24,893	22,500	22,133	24,200	24,528	24,884
Utgift	22,863	24,814	24,710	27,276	25,825	25,825
Operativt Resultat	+ 2,029	- 2,314	- 2,576	- 3,076	- 1,297	- 0,941
Slutresultat	+ 1,819	- 2,789	- 3,181	- 3,696	- 1,922	- 1,571
Därav framtida investering	+ 2,514	+ 2,344	+ 2,904	+ 2,283	+ 1,034	+ 1,034
Fondtäckning	0	2,789	- 3,181	- 3,696	- 1,922	- 1,571

IEC nya ledningsstruktur

REVIDERADE STATUTER

De reviderade stadgarna bekräftades vid årsmötet där bakgrunden till revisionen är att det tidigare inom IEC ställts krav på en ökad transparens och en utökad medverkan på ledningsnivå för att bättre kunna möta framtida utmaningar. Resultatet blev ett förslag till en helt ny ledningsstruktur där fem nya områdesgrupper etablerades under styrelsen. Totalt återfinns nu åtta olika områdesgrupper under IECs styrelse. Ansvarsgrupperna täcker nu in de tidigare tre ansvarsområdena omfattande det tekniska området (SMB), certifieringsområdet (CAB) och marknadsområdet (MSB) samt de fem nya grupperna för affärsområdet (BAC), legala området (GRAC), mångfaldsområdet (DAC), kanslifunktionerna (PresCom) och medlemsområdet (IEC Members Forum). Förhoppningen är att denna nya struktur ska ge en ökad transparens och tydlighet gentemot organisationens medlemmar och att personer från flera olika medlemsländer nu får en möjlighet att engagera sig på ledningsnivå. Införandet av den nya ledningsstrukturen beslutades genom stadgeändringar vid årsmötet 2021 och ledningsändringarna ska införas under 2022.

KOMMANDE ÅRSMÖTEN

Vid mötet presenterades kommande årsmöten enligt följande:

2022-10-31 till 2022-11-04, San Fransisco, USA.

2023-10-22 till 2023-10-26, Sharm-el-Sheik, Egypten.

2024-10-21 till 2024-10-25, Edinburgh, Skottland,

Storbritannien har bjudit in till årsmötet

2025, Inget beslut efter att Indonesien har dragit tillbaka sin ansökan om att arrangera årsmötet
2026, Tyskland har aviserat intresse att arrangera årsmötet

AVSLUT AV ÅRSMÖTET

Innan det formella avslutandet av årsmötet gratulerades Mr Tony Capel (Kanada) som mottagare av IECs högsta utmärkelse, IEC Lord Kelvin Award, för hans högt värderade insatser inom IEC både på expertnivå, inom IEC TC 65, och på ledningsnivå inom SMB.

IEC-presidenten, Dr Shu, avslutade därefter mötet genom att tacka alla deltagare och påminna om de stora klimatutmaningar som världen står inför men påpekade att IEC genom den nya ledningsstrukturen står väl rustade i framtiden för att hantera utmaningarna inom den elektrotekniska standardiseringen.

Mer information och underlag från IEC GM 2021 kan erhållas från SEK kansli, senc@elstandard.se, 08-444 14 00.

THOMAS KORSELL
SEK SVENSK ELSTANDARD

IEC FORUM

Den 27 januari var det dags för det första mötet med nya IEC Forum.

IEC FORUM TILLKOM i IECs nya organisationsstruktur som en rådgivande grupp. Den består av NC-sekreterare, eller personer med managementuppgifter inom nationalkommittéerna, och ska ha en tät kontakt med IECs styrelse i strategiska frågor.

Att få till IEC Forum var ett önskemål från nationalkommittéerna under arbetet med omstruktureringen, eftersom det tidigare NC Secretary Forum inte hade någon officiell plats i IECs struktur och IECs ledningsgrupp sällan rådfrågade NC Secretary Forum när beslut om övergripande strategier, som hade en stor påverkan på nationalkommittéerna, fattades. Eftersom det ibland ledde till spänningar mellan IECs styrelse, som tar strategiska beslut, och nationalkommittéerna, som är ansvariga för att besluten blir daglig verklighet, diskuterades under omstruktureringen hur den nya strukturen skulle kunna säkerställa att de som måste arbeta med besluten kan vara mer delaktiga i beslutsframtagandet. Resultatet blev IEC Forum med en officiell rådgivande roll.

Under NC Secretary Forum i maj 2019 i New York bildades en så kallad organisationskommitté för NC Secretary Forum. På förslag från Sverige, bestod organisationskommittén av alla kvinnliga deltagare (6 utav 36) i forumet, som därefter ledde arbetet med framtagningen av forumets program och säkerställde att NC Secretary Forum blev inbjuden flera gånger under arbetet med omstruktureringen för att lämna feedback på delresultat.

Inför första mötet med IEC Forum 27 januari 2022 utvecklade organisationskommittén en plan för organisationen av den nygrundade IEC Forum och en plan för diskussionsämnen för de kommande mötena.

Den grundläggande tanken bakom IEC Forum är att nationalkommittéerna ska ha en plattform för att kunna dela tankar kring praktiska omsättningar av IECs strategier, det dagliga arbetet och hur man kan lära sig av varandra. Givetvis även som en plattform för att lämna synpunkter på de diskussioner som förs inom IECs styrelse, när de diskussionerna är av vikt för nationalkommittéerna.

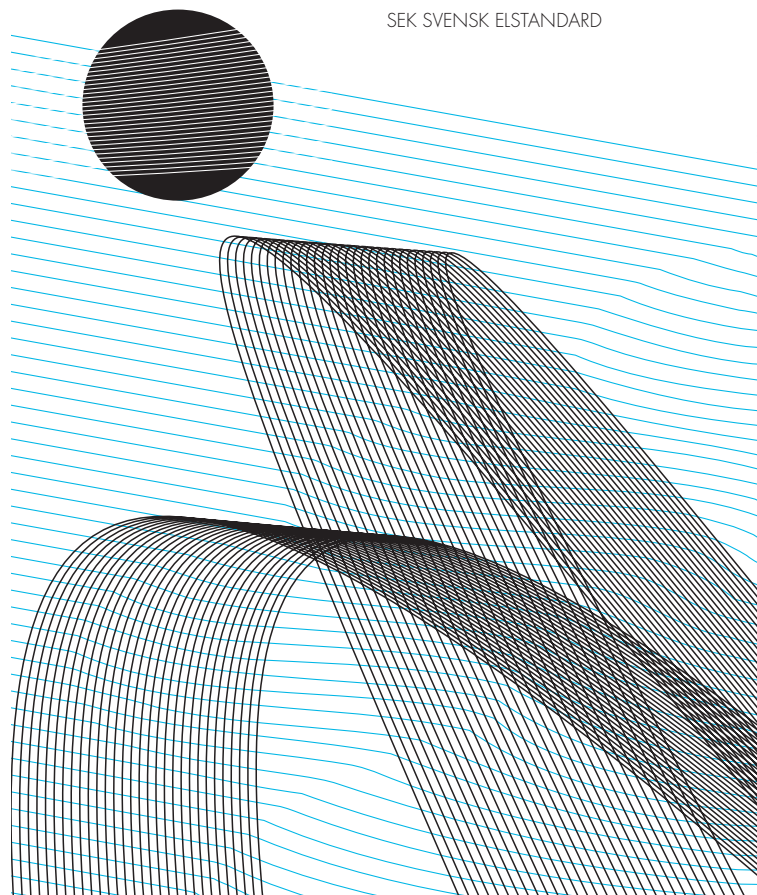
Mötena inom IEC Forum kommer även fortsättningsvis att förberedas av organisationskommittén, som underströk att det är nationalkommittéerna själva som bestämmer vilka ämnen som kommer upp på dagordningen. Det gamla NC Secretary Forum sammankallades av IEC Central Office och då var det även IEC CO som satte agendan. Detta upplägg tillät oftast inte att man diskuterade de områdena som var viktiga för nationalkommittéerna, varför organisationskommittén föreslogs i första hand.

Kommande steg kommer att vara att besluta organisationen av IEC Forum, vilken roll ordföranden för organisationskommittén kommer ha och hur länken med IECs styrelse kommer utformas.

Utöver Sverige består organisationskommittén av Australien, Danmark, England, Irland och Kanada. Tanken är dock att andra länder, speciellt från Sydamerika, Asien och Afrika, också ska ingå i kommittén för att bättre kunna ta upp även diskussionsområden som kanske inte är av särskilt intresse för ”västvärlden”. Sverige har redan aviserat att vi kan ställa vår plats till förfogande om det finns intresse från andra regioner.

BETTINA FUNK

SEK SVENSK ELSTANDARD

SEK TK 104 ÅRSRAPPORT 2021

Sverige innehar det internationella sekretariatet för IECs tekniska kommitté IEC TC 104, Environmental conditions, classification and methods of test, som är ansvarig för teknikområdet miljöklassificering och miljötolighetsteknik.

ALLA PRODUKTER PÅVERKAS av sin omgivande miljö, något som i sin tur kan påverka produkternas funktion och hållbarhet. En tillverkare behöver veta hur väl de egna produkterna och elektronikkomponenterna klarar att stå emot olika grader av miljöpåfrestningar som orsakas av t ex temperatur (värme, kyla), nederbörd/fukt, korrosiv miljö (saltdimma), solinstrålning,

vibrationer (skakningar och stötar) liksom EMC-störningar (elmiljö).

Under 2021 gick arbetet inom IEC TC 104 åtminstone delvis på sparlåga på grund av pandemin. Plenarmötet 2020 hölls digitalt och för 2021 planerades ett plenarmöte på plats i Würzburg i september/oktober. Det ställdes in och blev uppskjutet till februari/mars 2022. Förhoppningsvis kommer arbetet att gå igång med full fart efter detta, eftersom det även kommer att hållas möten med de olika arbetsgrupperna.

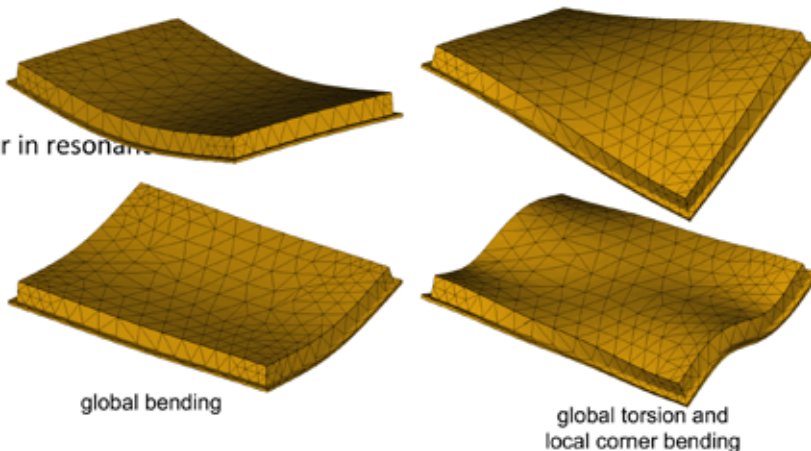
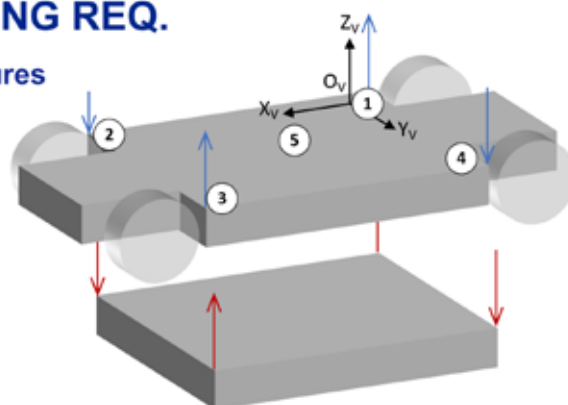
LARGE RESS VIBRATION TESTING REQ.

elasto-mechanics of large batteries and failures

- Most excitations on the battery pack come from vehicle-ground-interaction through the suspension

Material failures that need substantiation and their typical test method

- Fatigue failure under stationary vibration
- Immediate fracture under transient shock events
- Fatigue failure will mostly occur in resonance with large amplification factors

av Prof. Dr.-Ing. Benedikt Plaumann, Department Automotive and Aeronautical Engineering
Faculty of Engineering and Computer Science, Hamburg University of Applied Sciences
(HAW Hamburg).

Förutom den sedvanliga översynen av standarder enligt plan är det värt att påpeka att det pågående genomgripande systemskiftet inom transportsektorn kommer att påverka TC 104 i hög grad. Det är ju två systemskiften som sker, våra fordon kommer att bli elektrifierade och även i stor utsträckning autonoma, självgående, vilket kommer att ställa extrema krav på tillförlitlighet. De standarder som TC 104 ansvarar för kommer att bli en betydelsefull del av tillförlitlighetsområdet.

Elektroniken och sensorerna i de självgående fordonen bara måste fungera. Detta ställer stora krav, större än tidigare, både på beskrivningen av miljön i fordonen och testningen av de kritiska komponenterna.

Elektrifieringen av fordonen gör att såväl vibrationsmiljön som temperaturförhållandena i fordonen blir helt annorlunda mot fallet med förbränningsmotorer.

Vi har t ex en standard från 1997, IEC 60721-3-5:1997: Ground vehicle installation. Den måste uppenbart anpassas till fordon med elektrisk drift. Temperaturförhållandena i en elektrifierad bil blir annorlunda, speciellt under vinterförhållanden, då man inte har tillgång till spillvärmerna från förbränningsmotorn. Det är också vanligt att man t ex i militära fordon skyddar kritiska komponenter med speciell uppvärmning. Sådant

tär på batterierna, vilket gör att man får tänka om. Luftfuktigheten påverkas också av de nya förhållandena. Vi kan fortfarande få mycket höga temperaturer, tänk bara på hur varm en bil kan vara då den står parkerad utanför köpcentret och att kyla luften i fordonet tär också på batteriet.

Att vibrationsmiljön i fordonet blir annorlunda är uppenbart. Men vi har en ny komponent, batteriet, som i en bil kan utgöra en stor del av totalvikten. Vi vet också att batteriet är känsligt ur säkerhetssynpunkt, tänk bara Boeing Dreamliner. Att batteriet är stort, ibland en del av fordonets struktur, betyder att det inte längre går att betrakta batteriet som en i fordonet installerad komponent, utan för att specificera vibrationstestningen behöver man göra en fullständig strukturanalys av hela fordonet. Detta är ett nytt sätt att hantera specifikationen av en vibrationsprovning och kommer med stor sannolikhet att påverka våra standarder, t ex den nya som nu är under utarbetande, Multi-axis/Multi-exciter Vibration Testing.

Sammantaget innebär systemskiftet för fordon att en hel del nytänkande behövs inom TC 104.

HENRIK LAGERSTRÖM
SEK SVENSK ELSTANDARD

IEC TC 59 SC 59N

IEC TC 59 SC 59N, som ansvarar för att utveckla prestandatestmetoder för elektriska luftrenare för hushållsbruk och liknande (IEC 63086), höll sitt andra digitala plenarmöte den 26 januari 2022. Det var väl genomfört.

IEC TC 59 SC 59N har publicerat IEC 63086 del 1 för allmänna krav och arbetar aktivt med del 2 vilket omfattar 5 arbetsgrupper, standarder och tekniska rapporter inom ämnet luftrengöring. Detta inkluderar reduktion av luftföroreningar, t ex partiklar, kemikaliska gaser och mikrober, samt testmetoder för andra typer av luftrenare med speciella ändamål, t ex friskluftsrenare, kabinluftrenare och robotluftrenare, och andra viktiga ämnen såsom prestanda, energiförbrukning, ljud och automatisk funktion.

Ett stort antal deltagare med 62 IEC SC 59N-medlemmar från 15 olika länder deltog i mötet. Dessutom var 8 representanter från ISO TC 142 och 3 representanter från IEC TC 34 närvarande.

En ny P-medlem (Portugal) och en ny O-medlem (Frankrike) har gått med i kommittén sedan förra plenarmötet och P-medlemsländerna har ökat till 17 i antal. Efter mötets öppnande godkände mötet dagordningen. Flera viktiga ämnen och aktiviteter granskades och diskuterades.

Christophe Boyer från IECs centralkontor gjorde en presentation om IECs webbplats och hur man bäst konfigurerar "min IEC-sida" för att snabbt hitta informationen. Han visade också dokumentsektionen i SC 59N, med särskild uppmärksamhet på datumen för nästa aktivitet på dokument.

Mötet gick igenom IEC TC 59 SC 59N-strukturen som består av fem gemensamma arbetsgrupper, ett underhållsteam och en ad hoc-grupp som ansvarar för relevanta ämnen och granskade även utnämningen av en ansvarig person (convener) för varje arbetsgrupp.

Den ansvariga personen (convener) från varje arbetsgrupp presenterade arbetsgruppens allmänna information, framstegsstatus och uppdaterade planen för nästa steg. Totalt hölls 52 arbetsgruppsmöten under år 2021.

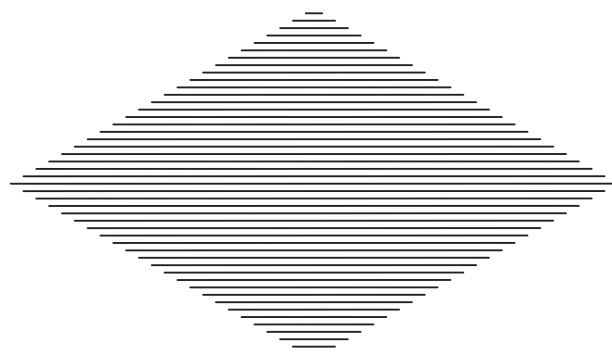
Samarbete med ISO och andra IEC-kommittéer diskuterades också. ISO TC 142 (Cleaning equipment for air and other gases) har varit med i arbetet med IEC 63086 del 1 och många delegater från TC 142 var närvarande på mötet. ISO TC 142 kommer att öppna ett projekt för att granska IEC 63086 del 1 som ISO-standard.

IEC TC 34 (Lighting products) uttryckte också intresse för minskning av mikrober med UV-C-ljus. Mötet diskuterade också det gemensamma arbetet med ISO TC146/SC6 (Reduction of bacteria by an air cleaner) om reduktion av mikrober.

IEC TC 59 Strategic Business Plan presenterades. Det noterades att denna måste uppdateras för att visa aktiviteterna för SC 59N. Den aktuella SBP är tillgänglig på TC 59-instrumentpanelen på IECs webbplats. SC 59N gick med på att skicka ändringarna av den strategiska affärsplanen till MT 6 för övervägande och rapportera tillbaka till SC 59N vid nästa plenarmöte.

Nästa plenarmöte är planerat till den 18 maj 2022.

KEVIN LUO
BLUEAIR AB
IEDAMOT SEK TK 59

*Högalskyrkan under renovering i vinterskrud,
foto Johan Bäckman*

*Åskledare vid Högalskyrkan,
foto Johan Bäckman*

ÅSKSKYDD

IEC TC 81s Plenarmötet för 2022 arrangerades webbaserat, där Sverige deltog genom Johan Bäckman som representant för SEK TK 81.

UNDERTECKNAD HAR DELTAGIT i arbetsgrupper för framtagande av IEC 62305-3 edition 3, Skydd mot blixtnedslag, fysisk skada på byggnader/anläggningar och livsfara (MT 21, TC 81).

Tekniska byggnadstrender leder till stor användning av elektronisk utrustning i våra byggnader. Smarta hus inkluderar såväl industriella och kommersiella fastigheter som enskilda bostäder. Gröna byggnader och certifiering kräver avancerad konstruktion av belysningsstyrning, värmestyrning och andra system, vilka bearbetas av interna sensorer för att finna den mest optimala lösningen. Detta medför en ökad användning av inbyggda datorer vilket resulterar i en stor åskkänslighet. Dessa trender kräver att TC 81 utvecklar standarder som tar itu med denna ökande känslighet för åskans effekter.

Beskrivning och korrekt användning av överspanningsskydd är här en mycket viktig del för att säkerställa funktion och undvika stora åskskador.

I den mycket omfattande åskskyddsstandarden har en hel del av arbetet omarbetats i de olika arbetsgrupperna gentemot vad som gällt i IEC 62305 edition 2, då överenskommelser i det s k Madrid-protokollet från 2018 och överenskommelser från Milano 2019 inte har följts.

De dokument som tidigare röstats ner har nu reviderats och kommer läggas ut för omröstning av edition 3 IEC 62305-serien.

I samband med att utgåva 3 framöver fastställts kommer vi på nationell nivå kunna titta på förutsättningarna för att fastställa denna som SS-EN 62305 (utgåva 3).

Vidare ges framöver möjlighet för arbetsgruppen (WG 18, TC 81) att påbörja arbetet med att ta fram ”Application Guide for Lightning Protection”. I denna arbetsgrupp är Sverige representerade genom mitt deltagande.

I detta avseende ligger vi mycket långt framme internationellt sett då vi i Sverige har SEK Handbok 452, Åskskyddshandboken, som många av delegaterna tidigare har visat stort intresse för. Under 2020 och 2021 har SEK även arbetat lyckosamt och intensivt med webinarier på nationell nivå för de som är intresserade av att utbilda sig inom åskskyddsteknik. Detta arbete är

planerat att under 2022 övergå till utbildningsdagar på utvalda orter runt om i Sverige, vilket innebär att det under 2022 och framöver kommer finnas mycket goda möjligheter att utbilda sig inom åskskyddsteknik via SEK Svensk Elstandard.

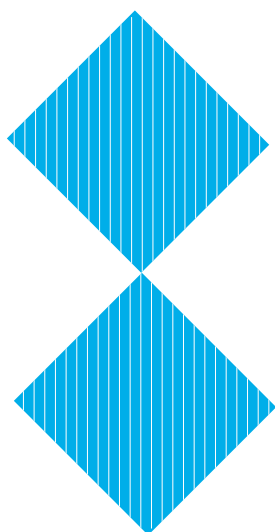
För aktuella platser och dagar finns information på elstandard.se/kalendarium

JOHAN BÄCKMAN
OBO BETTERMANN SVERIGE
ORDFÖRANDE SEK TK 81

HÖGALIDSKYRKAN PÅ SÖDERMALM I STOCKHOLM BYGGDES MELLAN 1916–1923, KYRKAN INVIGDES DEN 10 JUNI 1923, TVÅ VECKOR FÖRE STOCKHOLM STADSHUS.

KYRKANS BÅDA TORNHJÄLMARS OVANKANT RESER SIG 105 METER ÖVER MÅLARENS VATTENYTA, VILKET ÄR SAMMA HÖJD SOM STOCKHOLM STADSHUS TRE FÖRGYLDA KRONOR.

FÖR TILFÄLLET PÅGÅR STORA RENOVERINGSARBETEN, VILKET DELVIS INNEFATTAR EN HEL DEL ARBETE MED ÅSKLEDARINSTALLATIONERNA.

Johan Bäckman

IEC TC 89 PLENARMÖTE 2021

ÅRETS IEC TC 89s Plenarmöte – det andra plenarmötet i den nya realiteten – ägde rum den 16 december med hjälp av ett av verktygen som den nya realiteten byggts på, nämligen via Teams. I detta möte deltog alla 16 P-medlemmar, vilket hände för första gången sedan 2006 när Sverige gick in i kommittén som P-medlem (hände det p g a just webbmöte eller av ett annat skäl kan man bara gissa).

AGENDAN BESTOD AV 54 punkter. Mötet leddes av TC 89 vice ordförande Uberto Vercellotti som började med att fräscha upp IECs ”Code of conduct for technical work” genom att påminna deltagarna om ”the key principles of the Code of conduct”, nämligen att respektera andra, uppträda etiskt, respektera konfidentialitet, upprätthålla konsensusprocessen, delta aktivt i standardiseringsaktiviteterna, bidra till arbetet genom de officiella förfarandena i enlighet med ISO/IEC directives, arbeta för nyttan av internationell gemenskap, respektera och skydda IECs rykte och varumärke.

Sedan gav ordföranden ordet till Tim Rotti, representant från Central Office, som presenterade information från IEC Central Office i en Powerpointpresentation. På slutet av sin presentation informerade han TC 89 om sin avgång p g a pensionering samt presenterade sin efterträdare.

För övrigt och enligt Agendan presenterades rapporter från vice ordföranden, sekreteraren, arbetsgruppernas sammankallande, projektteam PT 60695-2-20, projektteam PT 60695-2-15, ahG 14, kontaktpersoner med andra TC. Ett av det allra viktigaste momenten var ett förslag från vice-ordföranden och sekreteraren om idén för vidareutveckling av AG 13. Det föreslogs att fundera på att omorganisera AG 13 till två grupper, en Chairman’s Advisory Group och en Group of experts.

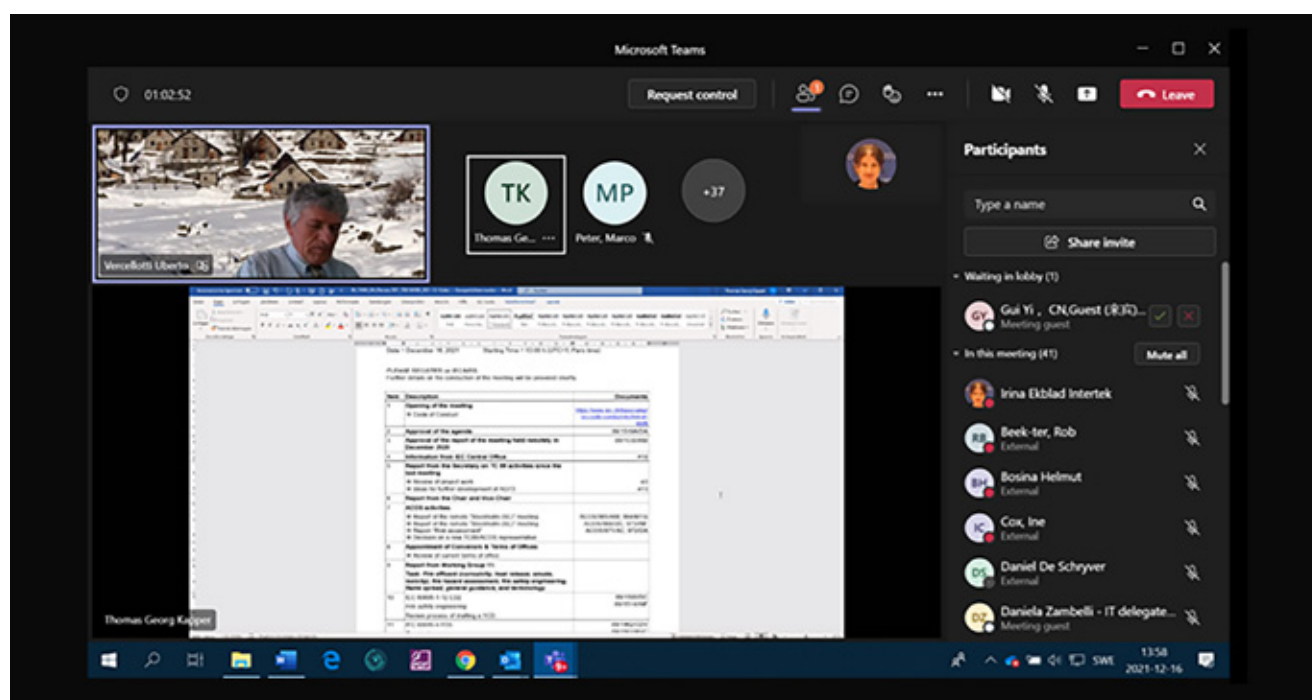
Tiden går fort, det visade sig att den nuvarande ordförandens mandat går ut i januari 2023. I dagens läge är ordförandeskapet svenskt. Sekretariatet kommer att starta proceduren gällande valet av ordförande i början av det kommande året 2022.

2022 tar fart. Vad bär det med sig för mänskligheten, för standardiseringen, för var och en av oss? Vi får väl se om ett år när vi vet facit. Tills dess låt oss hålla modet uppe för att livet är underbart i vilket fall som helst!

IRINA EKBLAD

INTERTEK SEMKO AB

ORDFÖRANDE SEK TK 89

NewDocs **MyNewDocs > SETUP** MyNewDocs > VIEW list MyNewDocs > VIEW UPDATED list Revisable CDVs Revisable FDISs

Mr Ingvar Testare (se-in-er) [Log out](#) en fr

MyNewDocs SETUP

My Preferences : Date range: Email frequency:

My Committees : Select committees from the list below to create a your custom list of new documents.

Caution:
Checking large number of committees with a long time interval can generate very long lists. If you are interested in following the work of more than 10 or 20 committees, you should use the [NewDocs list](#). Access to the documents themselves will still require that you are authorized to access the documents of the committee in question. Requests for access to documents of a particular committee should be directed to your [National Committee](#), not to the Central Office.

TC 22/SC 22G
TC 22/SC 22H
TC 23
TC 23/SC 23A
TC 23/SC 23B
TC 23/SC 23E
TC 23/SC 23G
TC 23/SC 23H
TC 23/SC 23J
TC 23/SC 23K

FÅR DU E-POST OM NYA IEC-DOKUMENT I DIN KOMMITTÉ?

Varje helg kan det dimpa ner upp till fyra e-postmeddelanden med information om nya tillgängliga arbetsdokument från IEC och CENELEC, dels från IEC dels från Collaboration Platform. Den information som många kommittéer efterfrågar gäller de nya dokumenten från IEC och här kan du behöva göra inställningar för att få denna information.

FÖR NÅGRA ÅR sedan hade SEK möjlighet att göra en första inställning av IEC NewDocs för nya deltagare. Detta går tyvärr inte längre, vilket innebär att alla nya deltagare i verksamheten själva behöver göra dessa inställningar. Du gör ändringarna i IEC NewDocs, som du lättast hittar om du loggar på My IEC på [iec.ch](https://www.iec.ch) under rubriken Tools & Applications. Som på många andra ställen på IECs hemsida finns även genvägar, i detta fall <https://www.iec.ch/newdocs>.

Under fliken MyNewDocs > SETUP väljer du den eller de kommittéer som du vill ha information ifrån och klickar på den enkla högerpilen. Välj också tidslängd och intervall på informationen.

Under fliken MyNewDocs > VIEW list ser du ditt urval. Där kan du också få ut en Excellista på dina arbetsdokument enligt dina inställningar.

Inställningar för information från Collaboration Platform, <https://collaborate.iec.ch/>, hittar du på My settings (kugghjulet) och Workspace subscriptions. Se till att SEK, CENELEC och IEC är valda genom att klicka på Modify. Klicka eventuellt i om något saknas och glöm inte att klicka på SAVE. Notera dock att om någon del saknas helt = ej valbar, behöver detta inte vara fel, utan kan bero på att ditt deltagande inte gäller för denna del.

Information om ovanstående samt en del annat finns i den senaste versionen av Hitta rätt för SEKs Tekniska kommittéer som du hittar på Collaboration Platform under SEK/ Information and guides / Documents.

IEC STANDARDIZATION MANAGEMENT BOARD

IEC Standardization Management Board (SMB) genomförde sitt 173e möte måndagen och tisdagen den 21–22 februari 2022. Mötet genomfördes som ett hybridmöte där ungefär hälften av de trettio SMB-deltagarna var fysiskt närvarande vid mötet i Genève medan resterande ledamöter deltog digitalt. Efter två år med pandemin har den digitala mötesformen utvecklats till ett väl fungerande verktyg varför mötet i denna form avlöpte utan tekniska missöden.

SMB ÄR DEN operativa styrelsen inom IEC som handhar den tekniska kommitté- och standardiseringsverksamheten. SMB består av valda ledamöter från 15 olika medlemsländer som alla bistås av en suppleant. Vid detta möte var alla medlemsländer representerade av ledamöter från Österrike, Australien, Kanada, Kina, Tyskland, Spanien, Frankrike, Indien, Italien, Japan, Sydkorea, Nederländerna, Sverige, Storbritannien och USA.

Innan varje SMB-möte hålls förberedande SMB/CAG (Chairman Advisory Group) möten för att diskutera ärenden som kan förmodas behöva längre diskussioner för att nå en enhetlig överenskommelse. På grund av pandemin genomfördes CAG-mötet i fyra olika delar fördelade på lika många dagar. Ärenden som diskuterades under CAG-mötena framställs enligt nedan:

CAG diskussioner

- A) SPCG - ISO/IEC/ITU kordineringsgrupp
- B) SMB/TMB JTF - ISOs och IECs framtida gemensamma tekniska arbete
- C) Förslag om en ny SEG inom Quantumteknik
- D) Förslag till ny projektkommitté inom energihandel
- E) Förslag till ny projektkommitté inom kylvarudistribution
- F) Framtida omfattningen av SG 11 "Hot topic radar"
- G) Förslag till nytt arbete inom klimatpåverkan och fossila avtryck
- H) Förslag till en ny guide om inkluderande terminologi

Alla CAG-punkter utom A), B) och F) återfanns på dagordningen vilka i stället presenteras i korthet nedan.

ALLMÄNNA ÄRENDEN INOM DET TEKNISKA OMRÅDEN

SPCG

SPCG, Standardization Programme Coordination Group, är benämningen på den gemensamma gruppen mellan ISO/IEC/ITU för koordinering av möjliga överlappande standardiseringsärenden. Gruppen formades i början av 2019 och en analys av dess verksamhet gjordes under 2021 där gruppens koordineringsinsatser anses viktiga för alla parter. Vid SMB/CAG-mötet diskuterades eventuella behov av att ytterligare befästa organisationernas gemensamma intressen genom utvecklandet av en större samsyn och anpassade missioner, visioner och grundvärden. Ärendet bordlades utan åtgärd där diskussionerna sparades för framtiden.

SMB/TMB JTF

Den gemensamma SMB/TMB-gruppen för strategiskt samarbete har lämnat förslag till en mer gemensam och synkroniserad beslutsprocess i gemensamma ärenden, t ex vid gemensamt utarbetade standarder. Det framkom vid CAG-diskussionen att många frågor kvarstår om hur en sådan beslutsprocess ska utformas och hur underlagen ska förberedas. Diskussionen med ISO kommer att fortsätta för att försöka nå en större klarhet och samsyn i ärendet.

FRAMTIDA OMFATTNINGEN AV SG 11

SMS strategiska grupp 11 "Hot Topic Radar" etablerades 2017 med uppgift att ha en bredare omvärldsbevakning av den tekniska utvecklingen med intresse inom det elektrotekniska standardiseringsområdet. Då många nya områden har aktualiserats markant under de senaste åren, t ex klimatområdet och det ökade globala behovet av förnybar och fossilfri elektricitet, har ett omtag föreslagits av SG 11. Detta omtag passar också väl in med att IEC kommer att lansera en ny långsiktig strategi under 2022. Diskussionerna under CAG-mötet berörde behovet av ett närmare samarbete mellan SMB/CAG/

MSB och om det är lämpligare att skapa en gemensam grupp för omvärldsbevakning. Diskussionerna kommer att fortsätta inom SMB med utbyte av CAB och MSB för att skapa en bra plattform för en framtida omvärldsbevakning.

SMB/ahG 89 – Översyn av standardiseringsprocessen

SMB gör med regelbundenhet en översyn av standardiseringsprocessen för att justera och anpassa den till rådande omständigheter och de förändringar som sker i omvärlden. Översynen denna gång resulterade i många åtgärder där flera är mer interna processåtgärder för ökad effektivitet men följande är riktad till experter och kommittéer.

- Framtagning av en enklare guide som förklarar standardiseringsprocessen utan behov av att läsa de tunga ISO/IEC-direktiven.
- Utveckla ett träningsprogram i projekthantering med vägledning för att genomföra lyckade standardiseringsprojekt.
- Informera experter och kommittéer om möjligheten till fragmenterad projekthantering, dvs att ett större standardiseringsprojekt kan delas upp i flera parallella mindre projekt.
- Diskutera en effektivare översättningsprocess av standarder till nationella språk.

I samband med besluten så tackade man ahG 89 för arbetet och upplöste gruppen.

SMB/ahG 91 – IECs strategi och verksamhetsplan

Ad hoc-grupp 91 har till uppgift att vara SMBs bollplank mot IECs styrelse i arbetet med framtagandet av den nya IEC-strategin och den tillhörande verksamhetsplanen. Gruppens ordförande presenterade ett utkast till en nästan färdigställd strategi vilken ska slutbehandlas under våren 2022. SMB har varit involverad i arbetet sedan starten i början av 2021 och hade denna gång endast en kommentar angående hur SMB aktiviteten "... an all-electric and connected society..." kan omhändertas inom verksamhetsplanen. AhG 91 fortsätter arbetet och kommer framöver att bli ansvarig för SMBs del av den kommande verksamhetsplanen.

ahG 94 – Produkters koldioxidavtrycksdata för den elektrotekniska sektorn

En efterfrågan har framställts från marknaden om mer homogena regler för hur koldioxidavtrycket ska beräknas, mätas och vilka steg och vad som ska ingå i tillverkningen av en elektroteknisk produkt. För ändamålet beslutade SMB att tillsätta ahG 94 Product carbon footprint (PCF) data for the electrotechnical sector.

Uppgifterna för gruppen blir att:

- kartlägga pågående PCF-arbeten inom standardiseringen
- ge rekommendationer hur ett eventuellt arbete kan organiseras inom IEC
- ge förslag till hur digitala verktyg kan användas för effektiva avtrycksberäkningar/mätningar.

I gruppen ingår medlemmar från 14 av de 15 SMB-länderna, endast Nederländerna stod utanför deltagandet. AhG 94 leds av Spanien och gruppen ska presentera sina resultat senast vid SMB-mötet i oktober 2022

SG 12, Digital transformation

Den digitala transformeringen är under kraftfull utveckling och området ansvaras av strategigrupp (SG) 12. I arbetet hade SG 12 insett behovet av en större samordning inom kommittéverksamheten gällande metodiken för både nyttjandet och dokumenteringen av olika användarfall (Use Cases) inom den digitala transformeringen. SMB beslutade därför att SG 12 ska utarbeta en metodguide för att stödja kommittéverksamheten och att SG 12 därav också får i uppgift att samla olika kommittéers kompetens inom området för att belysa helheten inom IEC.

Ny systemkommitté Sustainable

Electrified Transportation

Utvecklingsgruppen SEG 11 Future Sustainable Transportation har under nästan tre års tid arbetat med att analysera hur den ökande elektrifieringen inom transportsektorn påverkar IECs framtida arbete. Deras analys utmynnande i ett behov av en samordningsplattform inom det elektrifierade transportområdet och har föreslagit etableringen av en ny systemkommitté inom området. SMB beslutade om etableringen av systemkommittén (SyC) Sustainable Electrified Transportation (SET) för att underlätta den framtida systemstandardiseringen och skapa en samarbetsplattform inom området

Ny utvecklingsgrupp inom

Quantumteknologin

Syd Korea hade föreslagit en ny utvecklingsgrupp (Standardization Evaluation Group, SEG) inom området för quantumteknologin omfattande quantumdatorer, quantumsensorer och quantumkommunikation. SMB beslutade om etableringen av SEG 14 Quantum Technologies där arbetsområdet omfattar IECs framtida behov inom quantumområdet och gruppen ska därav inkomma med lämpliga rekommendationer till SMB. Gruppen, som är helt öppen för experter såväl inom som utanför IEC, ska senast till sommaren 2024 presentera en slutrapport till SMB.

Nytt arbetsområde inom decentraliserad energihandelsinfrastruktur

I spåren av en mer icke-centraliserad energiproduktion följer även utmaningen med prognostisering och mindre multipla ekonomiska aktörer i energisystemen.

Tyskland hade därför föreslagit ett nytt arbete inom området för en decentraliserad energihandelsinfrastruktur. Baserat på det tyska förslaget beslutade SMB om att allokera arbetet i en ny arbetsgrupp under den befintliga systemkommittén Smart Energy med uppdraget att utveckla nödvändiga IEC publikationer/standarder.

Förslag till ny projektkommitté

inom kylutrustning för medicinskt bruk

Kina hade föreslagit en ny projektkommitté inom området för kylutrustning för medicinskt bruk, främst vid längre transporter och vid transportuppehåll av läkemedel. Efter diskussioner beslutade SMB att återremittera ärendet till den kinesiska nationalkommittén med önskemål om en utvidgad rapport för relaterade kommittéers syn på ärendet, främst från SC 59M, SC 61C, SC 62A och TC 66. Ärendet efterbehandlas vid kommande SMB-möte.

FÖRVALTNING OCH STYRNING AV TEKNISKA OMRÅDEN

Årlig genomgång av kommittéernas arbete

Pierre Sebellin, IECs tekniska direktör, tillhandahöll data från den årliga genomgången av de tekniska kommittéernas arbete. Alla drygt tvåhundra kommittéer uppfyllde de aktivitetskriterier som SMB har satt upp förutom SC 61D som heller inte återrapporterat sin vikande aktivitet. SMB har beslutat att om tre eller fler av följande punkter uppfylls ska en diskussion med vederbörande kommitté ske för att erhålla en rimlig förklaring:

- Antal aktiva projekt är färre än eller lika med 5
- Antalet NP under de senaste tre åren är lika med 0
- Antal totala publikationer är färre än eller lika med 5
- Antal experter är färre än eller lika med 10
- Antal möten under de senaste 5 åren är färre än eller lika med 1
- Antal P-ledamöter som närvarade vid det senaste plenarmötet är färre än eller lika med 5

SMB förväntar sig en respons av SC 61D till nästa SMB möte i juni 2022.

Vägledning om inkluderande terminologi

SMB enades om vikten av att utveckla en vägledning om inkluderande terminologi tillsammans med ISO. Med hjälp av befintlig expertis i båda organisationerna rekommenderade SMB inrättandet av en JWG mellan IEC/TC 1 och ISO/TC 37 för att utveckla detta väglednings-

material. SMB beslutade därför att IEC-sekretariatet ska sända begäran till TMB-sekretariatet för att överväga förslaget att inleda ett gemensamt arbete på detta område.

Rapporter från TC/SC/SyC

SMB hade genom korrespondens sedan förra mötet godkänt 48 kommittémötesrapporter och/eller Strategic Business Plans (SBP) från olika kommittéer. Ingen av rapporterna hade denna gång lyfts för diskussion till mötet varför alla rapporter/affärsplaner godkändes i ett konsoliderat beslut.

ÖVRIGA ÄRENDEN/OMRÅDEN

IEC styrelse och IEC CO-uppdatering

En kort muntlig uppdatering framfördes av IECs CEO, Philippe Metzger, främst innehållande:

- Införandet av den nya ledningsstrukturen för IEC och därtill hörande överförings- och anpassningsåtgärder. Den direkta påverkan på SMB i denna transformering är begränsade då dess verksamhet inte inkluderas i omstruktureringen.
- Arbete med den nya strategin som ska slutbehandlas under våren 2022 och där den tillhörande implementeringsplanen inkluderar ett flertal av SMBs ansvarsområden. Mer information kommer när strategin och implementeringsplanen presenteras under våren.

ISO-samarbetet

Marco Rossi från ISO presenterade väsentligheterna inom ISO/TMB-arbetet. Marco lyfte bland annat fram följande punkter:

- Ett förslag inom ”kommittéstrategiledning” för att bättre förutse och prioritera framtida marknadsbehov av standardiseringsarbeten.
- En översyn av ISOs utbud av publikationer för att möta nya och brådskande marknadsbehov, behövs andra typer av publikationer än de befintliga?

KOMMANDE SMB/CAG OCH SMB MÖTEN

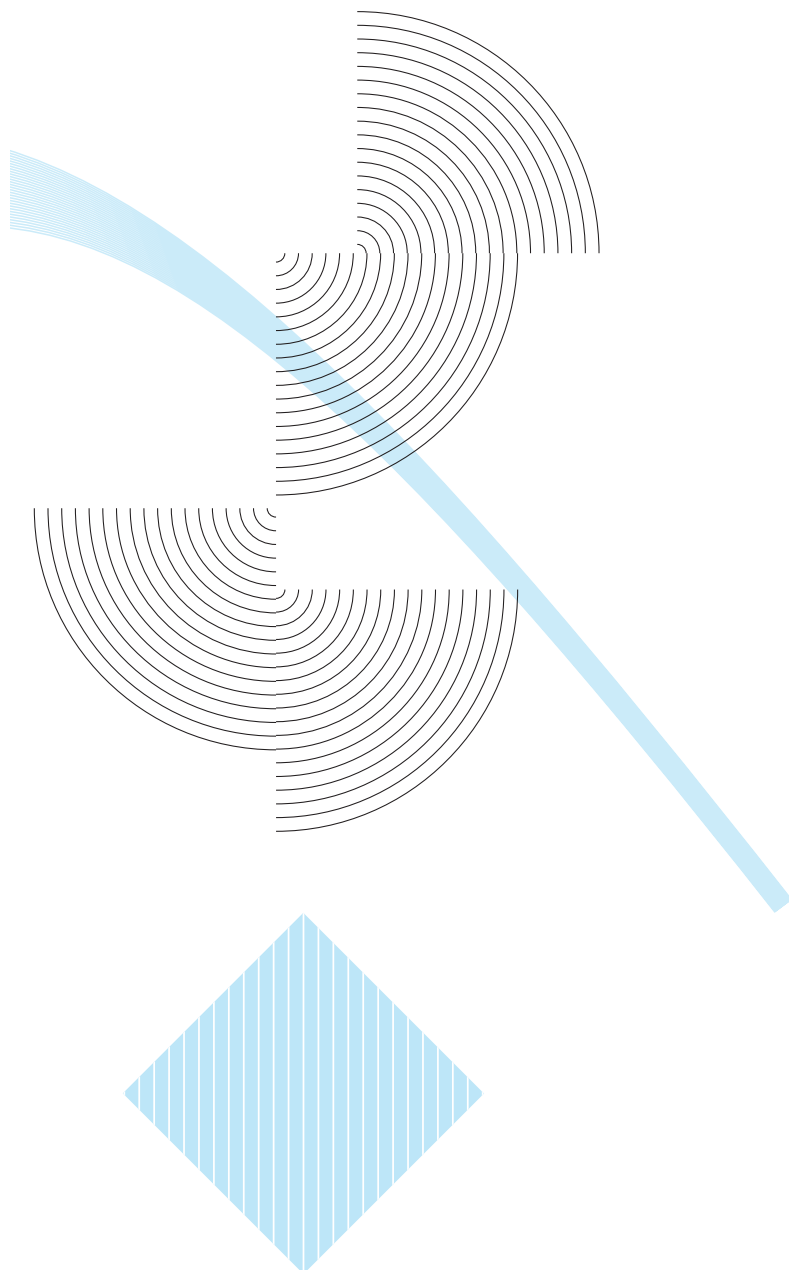
2022

- 2022-06-13/14 – (Genève, Schweiz, hybrid)
- 2022-06-15 – Joint SMB/TMB meeting (Genève)
- 2022-10-29 – CAG (San Francisco, USA)
- 2022-10-31 – (San Francisco, USA)

2023

- 2023-02-xx – CAG (Jeju Island, Sydkorea)
- 2023-02-xx – (Jeju Island)
- 2023-06-11 – CAG (Genève)
- 2023-06-12 – (Genève)
- 2023-10-20 – CAG (Sharm-el-Sheik, Egypten)
- 2023-10-22 – (Sharm-el-Sheik)

THOMAS KORSELL
SEK SVENSK ELSTANDARD

Carola på en skogspromenad.

SEK VÄLKOMNAR CAROLA BJÖRHULT

Carola Björhult är SEKs nya innesäljare och började på SEKs kansli den 10 januari i år. Med Carola utökas SEKs försäljningsavdelning med dubbel styrka och SEK har numera två personer anställda helt dedikerade till försäljning. Carola kommer att ansvara för bl a orderflödet och SEKs kundkontakter.

CAROLA KOMMER NÄRMAST från Rexel där hon jobbade som KAM-innesäljare för Brommafialiens kamkunder och hade bland annat hand om deras produktförfrågningar, beställningar och leveransfrågor. Dessförinnan jobbade hon som innesäljare på Fabriks AB Linjedon, ett företag som säljer allt för linjebyggnation, där ansvarade Carola bland annat för kampanjer, beställningar, fakturor samt inleveranser från leverantörer.

Totalt har Carola arbetat som innesäljare i över 20 år och det är det roligaste jobb hon vet, att kunna hjälpa kunder så de blir nöjda.

Utanför arbetstiden försöker Carola hinna med att träna. Hon passar allt som oftast på att haka på när Jenna-Melody, Carolas dotter, är på sina aktiviteter, scouterna, jumpschool och fotboll. Carola tar även gärna en promenad då hon och hennes familj bor nära två naturreservat.

Carola bor tillsammans med sin sambo Hasse, som är 55 år och jobbar som skorstensfejare/OVK-kontrollant, och dottern Jenna-Melody, som fyller 12 år i år och går i skolan på Kulturama. På fritiden ägnar sig Carola mycket åt en av sina största hobbies, scrapbooking. Det är en bra avkoppling och fotoalbumen blir lite roligare när man tittar i dom. Tyvärr är det en tidskrävande hobby så det hinns inte alltid med att scrappa så mycket som hon skulle vilja.

Carola brukar mötas upp med ett gäng tjejer ungefär 4 gånger om året och spela mahjong. Tyvärr så är det ett tag sedan de träffades på grund av pandemin, men hon hoppas att de kan ta upp intresset och träffarna igen när coronarestriktionerna upphör.

Familjen gillar att åka skidor och försöker komma i väg minst en gång per år med skidåkning. På somrarna brukar de hyra en stuga i Olofsbo (strax norr om Falkenberg). Där brukar de alla kunna samla in ny energi för hösten med sol och bad.

SEK välkomnar Carola som ny medarbetare!

KONSTEN BAKOM

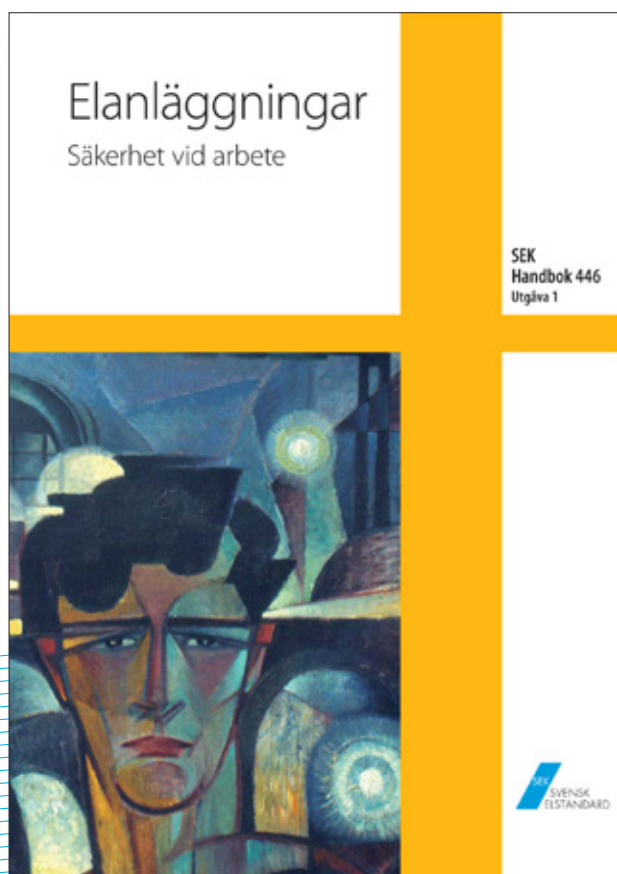
Elektriker av Svenolov Ehrén. En typisk Ehrén – eller kanske inte. Vid mogen ålder blev hans träsnitt och litografier i färg med Stockholmsmotiv populära och spridda, inte minst i Stockholm. Både enskilda bilder med ibland lite udda motiv och serier med mer traditionella vyer, några av dem bildar tillsammans ett panorama över huvudstaden när den är som mest sig själv.

SÅDAN HADE Svenolov Ehréns karriär inte varit hela tiden. Om det finns arbetarkonstnärer, på samma sätt som det finns arbetarförfattare, så var han en sådan. Se bara på elektrikern här, som han gjorde åt Svenska elektrikerförbundet. Ehrén föddes i Stockholm 1927 och dog i Stockholm 2004. När han gick på Konsthögskolan började han intressera sig för realismen, alltså inte för den moderna konsten utan för en konst som visar hur det ser ut och hur det är. Hur konstnären uppfattar det, men ändå så att alla kan se vad det handlar om.

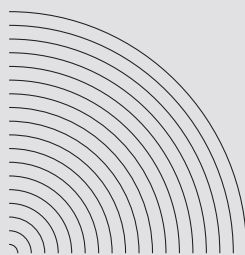
Denna inriktning sammanföll med att han blev kommunist, vilket inte hindrade att han engagerades av Konsum och så småningom också av olika bokförlag. Han gjorde väl ungefär 700 bokomslag och har illustrerat ett hundratal böcker, både romaner och fackböcker, framförallt historiska böcker. Hans stil med tydliga konturer och markerade färger, ofta lite dova, passade bra för motiv från forn tid.

Under några decennier efter kriget blomstrade en konst rörelse i Sverige, där olika klubbar och organisationer, flera med anknytning till arbetarrörelsen, gjorde det möjligt också för konstintresserade med liten plånbok att skaffa god konst, framförallt grafiska blad. Många svenska konstnärer engagerades i dessa projekt och inte minst Svenolov Ehrén anlitas ofta. Ännu större spridning fick dock hans frimärken. Han ska ha gjort förlagor till 69 stycken.

THOMAS BORGLIN
SEK SVENSK ELSTANDARD

FÖRÄNDRINGAR I TEKNISKA KOMMITTÉER

SEK hälsar följande funktionärer välkomna och önskar dem lycka till i ett framgångsrikt arbete:

TORGNY CARLSSON
PhotonicSweden
Som ordförande i SEK TK 25

JOAKIM BÖRJESSON
SAAB AB
Som ordförande i SEK TK 101

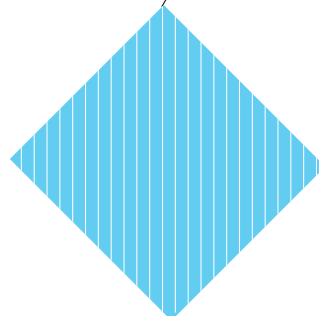
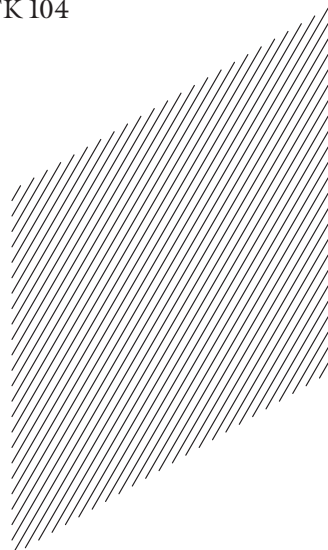
PATRIK WOSS
Armeka AB
Som sekreterare i SEK TK 101

Vi tackar följande funktionärer för deras förtjänstfulla insatser när de nu lämnar sina poster:

GÖRAN GRIMVALL
KTH – Kungliga Tekniska Högskolan
Teoretisk fysik Alba Nova
Som ordförande i SEK TK 25

LARS FAST
RISE Research Institute of Sweden
Som sekreterare i SEK TK 101

KJELL AHLIN
Xielalin Consulting
Som sekreterare i SEK TK 104

KOMMANDE UTBILDNINGAR

30 mars 2022

FYSISK INTRODUKTIONSKURS
FÖR NYA LEDAMÖTER

Syftet med kursen är att ge en introduktion till hur standardiseringsarbetet fungerar, hur du bäst nyttjar de olika databaserna du har till ditt förfogande samt hur du som deltagare kan få ut mest av ditt engagemang.

26 april 2022

SEK ÅRSMÖTE 2022

SEK Svensk Elstandard bjuder in till den öppna delen av SEKs årsmöte, både fysiskt och digitalt. Årsmötet kommer att anordnas på eftermiddagen och fysiskt på plats i SEKs lokaler i Kista. Har man inte möjlighet att delta fysiskt kan man istället delta digitalt på distans.

24 maj 2022

SEK ÅSKSKYDDSKURS I GÖTEBORG

SEK Åskskyddskurs utbildar dig i verktygen för att kunna bedöma skyddsbehovet och välja rätt skyddsåtgärd. Den 24 maj hålls kursen på plats i Göteborg.

19 maj 2022

DIGITAL INTRODUKTIONSKURS FÖR
NYA LEDAMÖTER

Syftet med kursen är att ge en introduktion till hur standardiseringsarbetet fungerar, hur du bäst nyttjar de olika databaserna du har till ditt förfogande samt hur du som deltagare kan få ut mest av ditt engagemang.

21 juni 2022

SEK ÅSKSKYDDSKURS I LULEÅ

SEK Åskskyddskurs utbildar dig i verktygen för att kunna bedöma skyddsbehovet och välja rätt skyddsåtgärd. Den 21 juni hålls kursen på plats i Luleå.

20 september 2022

SEK ÅSKSKYDDSKURS I STOCKHOLM

SEK Åskskyddskurs utbildar dig i verktygen för att kunna bedöma skyddsbehovet och välja rätt skyddsåtgärd. Den 20 september hålls kursen på plats i Stockholm.

SEKs KANSLI HAR NU ÖPPET SOM VANLIGT. KOMMITTÉER OCH ARBETSGRUPPER KAN BOKA MÖTEN I VÅRA LOKALER I KISTA IGEN.

FÖR DE SOM SÅ ÖNSKAR ARRANGERAR VI ÄVEN FORTSÄTTNINGSVIS MÖTEN VIA ZOOM.

DU ÄR ALLTID VÄLKOMMEN ATT KONTAKTA SEKs KANSLI VIA TELEFON, 08-444 14 00 ELLER GENOM MEJL TILL SENC@ELSTANDARD.SE OM DU HAR NÅGRA FRÅGOR.

SEK AKTUELLT – NR 1, 2022

ANSVARIG UTGIVARE:
ANNBRITT FALKBÄCK
REDAKTIONSKOMMITTÉ:
MARIA JAKOBSSON
SOFIE BERGH
ISSN 1400-5557

SEK SVENSK ELSTANDARD,
BOX 1284, 164 29 KISTA.
BESÖKSADRESS: KISTAGÅNGEN 16, KISTA
TELEFON 08-444 14 00

AVSÄNDARE

SEK SVENSK ELSTANDARD
BOX 1284, 164 29 KISTA

E-POST: SEK@ELSTANDARD.SE
INTERNET: WWW.ELSTANDARD.SE
SEK ÄR SVENSK NATIONALKOMMITTÉ
AV IEC OCH CENELEC

